

บทที่ 4

ความคิดของรอสที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างสุขนิยมและพหุนิยมของค้ำนัท

บทที่ 2 รอสได้โต้แย้งความคิดของสุขนิยมและประโยชน์นิยมในประเด็นหลักที่ว่า "ผลลัพธ์" ที่คือ (...ความสุข) ของการกระทำเป็นปัจจัยหลักเพียงประการเดียวที่เป็นตัวกำหนดความถูกต้อง-ผิดของการกระทำทุกอย่างและทุกครั้งนั้นไม่เป็นความจริงเสมอไป โดยรอสได้ยกเอาหน้าที่โดยตรง เช่น เรารักษาสัญญา เพราะมันเป็นสัญญา เป็นต้นขึ้นมาหักล้าง แต่หน้าที่โดยอ้อม เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยของคนให้ดีขึ้นนั้น รอสเห็นด้วยกับหลักการของสุขนิยมคือคนเราก็มีหน้าที่แสวงหาสิ่งที่ดีได้กับตนเองด้วยเหมือนกันนอกเหนือไปจากการทำตามหน้าที่โดยตรง แต่รอสก็ให้ความสำคัญแก่คุณค่าของการกระทำหน้าที่โดยตรงมากกว่า ซึ่งในบทที่ 2 นั้นรอสได้พิจารณาเฉพาะความคิดของสุขนิยมและประโยชน์นิยมโดยตรง ในบทที่ 3 ต่อมารอสได้หักล้างกฎทางศีลธรรมที่สูงสุดของค้ำนัท และเสนอสภาพที่เป็นจริงยิ่งขึ้นในทางปฏิบัติคือ ให้มาอยู่ในขอบเขตของ "ความปรารถนา" จะทำหน้าที่ ซึ่งจากการเอาความคิด "ความปรารถนา" เข้ามาอธิบายความคิดของค้ำนัทเช่นนี้ จะช่วยทำให้มีความคล่องตัวมากขึ้นในเวลาที่ยุคจะอธิบายลักษณะความคิดที่คำนึงถึงผลของการกระทำและหลักการที่สูงสุดทางศีลธรรม ซึ่งเป็นความคิดที่รอสต้องการจะเสนอต่อไปในบทที่ 4 นี้ กล่าวคือเมื่อยุคได้ปฏิเสธหลักความสุขของชาวสุขนิยมและหลักทางศีลธรรมอันตายตัวของค้ำนัทไปแล้ว ปัญหาที่เราต้องการทราบก็คือความคิดของรอสจะเป็นอย่างไร เพราะเป็นธรรมดาเหลือเกินสำหรับระบบจริยศาสตร์ในศตวรรษนี้ ถ้าเราไม่ได้มีความคิดแบบสุขนิยมก็แน่นอนจะต้องเป็นผู้มีความคิดไปในแนวทางของค้ำนัท แต่รอสก็ปฏิเสธความคิดทั้ง 2. ไปแล้ว คำตอบที่เป็นหลักการใหม่ของรอสก็คือ รอสเลือกเอาการ "อยู่ตรงกลาง" ระหว่างหลักความสุขของชาวสุขนิยม และในขณะที่เดียวกันก็คือการปฏิบัติตามกฎทางศีลธรรมที่สัมพันธ์เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับในสถานการณ์แต่ละครั้งแต่ละอย่าง ซึ่งความคิดนี้เราจะศึกษากันต่อไปเป็นลำดับ รอสได้เริ่มกระบวนการความคิดของเขาด้วยการเสนอทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้น (ซึ่งเราก็คงเคยพูดถึงมาบ้างแล้วในบทที่ 2) เพื่อความ

เข้าใจร่วมกันเสียก่อนก่อนที่จะเสนอความคิดอื่น ๆ ต่อไป

1. ทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้น (A Theory of Prima Facie Duty)

ในการทำความเข้าใจทฤษฎีนี้เราอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

- การเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นในลักษณะเนื้อหา
- การเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นในลักษณะการปฏิบัติ

การเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นในลักษณะเนื้อหา

ความจริงการทำความเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นของรอส 2 หัวข้อนี้เป็นเรื่องเดียวกัน จะต่างกันก็เพียงแต่เวลาไปใช้ปฏิบัติจริง ๆ เท่านั้น กล่าวคือรอสก็ไม่ได้ให้ความสำคัญในการระบุนิเคหน้าที่ขั้นต้นออกมาแต่ละอย่างจริงจังอะไรนัก เช่นหน้าที่การรักษาสัญญา การจ่ายหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ เป็นต้น และเวลาที่เรากำลังตัดสินใจเลือกเอาการกระทำอันหนึ่งไปปฏิบัติหรือเป็นหน้าที่แท้จริงของเรานั้น เราจะเลือกเอาการกระทำที่มีธรรมชาติบังคับเรามากที่สุดในขณะนั้นเท่านั้นไปปฏิบัติ และในชีวิตประจำวันเราจะต้องประสบกับกิจกรรมต่าง ๆ ในทำนองนี้มากมายสุดคณานับ สถานการณ์แต่ละครั้งแต่ละแห่งมักจะไม่ใช่กันในเรื่องของเนื้อหา ดังนั้นเป็นธรรมดาที่เราไม่อาจกำหนดได้ว่ากฎนี้หรือกฎนั้นเพียงกฎเดียวที่จะมาเป็นมาตรฐานตัดสินการกระทำของเราได้ตลอดไป ดังนั้นรอสจึงได้ระบุนิยามชื่อหน้าที่ของเขาขึ้นมาเพียงเพื่อเป็นตัวอย่าง¹ ที่เราจะได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับเปรียบเทียบว่า เมื่อเราประสบกับสถานการณ์ที่ต้องอาศัยดุลพินิจตัดสินใจเลือกเอากิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดเป็นหน้าที่ของเรานั้น เราจะพิจารณาจากอะไรเป็นเกณฑ์ เพราะหน้าที่ของรอสนั้นคือกิจกรรมที่เราเลือกกระทำแต่ละครั้ง คือถ้าเหตุการณ์ ก. เป็นอย่างนี้ การกระทำ เอ. ก็จะเป็นหน้าที่ของเรา แต่ถ้าเหตุการณ์ ข. การกระทำที่เราเลือกให้เป็นหน้าที่ของเราก็คงจะเป็นการกระทำ บี. หรือ ซี. ก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

¹ Ross, The Right and The Good, pp. 20, 41 - 42.

ปัจจัยที่รอสีให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเราคือการ เน้นหนักหรือพิจารณาเหตุการณ์แต่ละครั้ง (Act-Tokens) ยิ่งกว่าแบบของการกระทำที่แน่นอนตายตัว (Act-Types) กล่าวคือ รอสีเห็นว่า ในสถานการณ์เช่นนี้เราควรจะทำอย่างนี้เท่านั้น เพราะเราไม่อาจเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์หนึ่งหรือหลายอันได้ทุกแง่ทุกมุม เพราะมันเป็นสิ่งเชิงซ้อน ดังนั้นสิ่งที่เราพอจะทำได้ก็คือพิจารณาเหตุการณ์เฉพาะหน้า (Prima Facie) ในขณะหนึ่ง แต่ละเหตุการณ์ (One by one) เท่านั้น ซึ่งเราจะเห็นลักษณะนี้ได้จากการพิจารณาหน้าที่โดยตรงซึ่งจะบ่งบอกลักษณะ "เฉพาะหน้า" ได้อย่างชัดเจน¹ ดังนั้นเท่ากับว่ารอสีไม่ได้แนะนำเราเกี่ยวกับเนื้อหาของการปฏิบัติ แต่ได้แนะนำว่าถ้าเราตกอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่มีลักษณะการกระทำในทำนองนี้แล้ว เราควรจะทำอย่างไรเท่านั้น ซึ่งรอสีได้แบ่งหน้าที่ชั้นต้นของเขาออกตามเนื้อหาได้ 2 ประเภทคือ

หน้าที่โดยตรง

- หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่ผ่านมาแล้ว
  - หน้าที่ข้อสัตย์
    - การรักษาสัญญาที่ได้ทำขึ้นระหว่างกัน
    - การพูดความจริง
  - หน้าที่การทดแทน
- หน้าที่กตัญญู
  - การคืนบริการที่ดีตอบแทน
  - การจ่ายหนี้คืนแก่เจ้าหนี้
- หน้าที่ความยุติธรรม²

¹ Ibid. p. 20.

² การกระทำหน้าที่ของแต่ละคนให้สมบูรณ์ตามความหมายและเงื่อนไขของหน้าที่ชั้นต้น เช่นการชำระหนี้ การทดแทนเมื่อตนเคยได้รับความช่วยเหลือ การรักษา ฯลฯ "The Right and The Good" หน้า 23, 26.

หน้าที่โดยอ้อม

- หน้าที่ความเมตตา
- หน้าที่ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
- หน้าที่การไม่ประสงคร้าย
- ฯลฯ

แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งหน้าที่ออกเป็นแต่ละอย่างนั้น รอสส์ไม่ได้แบ่งเอาตามใจชอบ เพราะหน้าที่แต่ละอย่างหากเราได้พิจารณากันโดยละเอียด เราก็จะพบว่าหน้าที่หนึ่ง ๆ เช่นการรักษาสัตย์ภูมามีพื้นฐานอยู่บนหลักทางศีลธรรมด้วย เรายังรักษาสัตย์เพราะเราได้ทำมันขึ้นมา ซึ่งก็เป็นเหตุผลอันสำคัญว่าเรามีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามภาระผูกมัดที่เราตกลงใจร่วมกันกับคู่สัญญา ลักษณะทางศีลธรรมที่เห็นได้ชัดในการปฏิบัติหน้าที่นี้ (การรักษาสัตย์) ก็คือความซื่อสัตย์และความมีศีลธรรมเช่นนี้เองรอสส์ถือว่า เป็นสิ่งรองรับหน้าที่ทั้งหลายให้มีเหตุผลและคงความหมายเอาไว้ แต่รอสส์ก็ยอมรับว่าบรรดาหน้าที่ทั้งหลายที่เขายกขึ้นมาไม่อาจครบบริบูรณ์ได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญซึ่งน่าจะพูดถึงก็คือหากพิจารณาหน้าที่ 2 ประเภทนี้อีกครั้ง (หลังจากที่พูดถึงกันมาบ้างแล้วในบทที่ 2) เราจะพบว่าหน้าที่ประเภทแรกนั้นมีลักษณะผูกมัดเรงเรา กระตุ้นต่อผู้กระทำรุนแรงกว่าหน้าที่ประเภทที่ 2 และจุดสำคัญของหน้าที่โดยตรงก็คือการไม่ถือเอาผลลัพธ์ของการกระทำเข้ามาร่วมพิจารณาตัดสินความผิด-ถูกของการกระทำ (ซึ่งความผิด-ถูกก็เป็นปัจจัยที่เราใช้ตัดสินว่าการกระทำใดเราควรจะนำไปปฏิบัติ หรือถือเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องทำ) เพียงแต่เวลาที่เราเลือกเอากิจกรรมหนึ่งมาเป็นหน้าที่ของเรานั้น เราจะพิจารณาเพียงตัวการกระทำนั้นอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงว่าหน้าที่ที่เรานำไปปฏิบัตินั้นมีผลดีหรือผลเสียตามมาอย่างไร ซึ่งเราก็ได้พูดถึงไปแล้ว เช่นถ้าเราจะเลือกเอาการรักษาสัตย์เป็นหน้าที่ (จากตัวอย่างของเขี้ยวในบทที่ 2) เหตุผลก็เพราะมันเป็นสัญญาที่เราได้สร้างขึ้นมาเท่านั้น ไม่ใช่การทำสัญญานั้นจะทำให้เราเป็นผู้มีชื่อเสียงร่ำรวยหรือได้รับผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งนี่ก็เป็นจุดแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างหน้าที่โดยตรงและหน้าที่โดยอ้อมซึ่งยอมรับ "หลักความดี" มาเป็นปัจจัยในการกำหนดการกระทำซึ่งก็เห็นได้จาก การปรับปรุงตนเอง อย่างไรก็ตามดี การรู้จักทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นของรอสส์ในลักษณะเนื้อหาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

นี้ก็ยังไม่เรียกว่าเป็นการรู้จักทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นอย่างสมบูรณ์ เพราะมีแค่เนื้อหา เราจำเป็นต้องพิจารณารูปแบบหรือการนำไปปฏิบัติของทฤษฎีนี้กันต่อไปอีกว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง และเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการรู้จักทฤษฎีนี้ในแง่เนื้อหา

การเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นในลักษณะการปฏิบัติ

การทำความรู้จักกับทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นในข้อนี้ก็คือในด้านความหมาย คือทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นนี้หมายความว่าอย่างไร ซึ่งรอดส์ก็พูดไว้กว้าง ๆ ว่าทฤษฎีนี้ว่าด้วยลักษณะของการกระทำที่ยังไม่เกิดขึ้นหรืออยู่ในดุลพินิจของผู้กระทำ และยังไม่ปรากฏออกมาให้เห็นในทางปฏิบัติจริง ๆ รอดส์เขียนไว้ว่า

ข้าพเจ้าจะแนะนำลักษณะของหน้าที่ขั้นต้นไว้คร่าว ๆ โดยอ้างถึงลักษณะของการกระทำ (ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของหน้าที่แท้จริง) โดยสาเหตุที่เป็นการกระทำชนิดหนึ่ง เช่นการรักษาสัญญาหรือโดยสาเหตุที่เป็นการกระทำซึ่งจะเป็นหน้าที่แท้จริง หากในเวลาเดียวกันการกระทำนั้น ไม่ใช่การกระทำอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญด้านศีลธรรม¹

การที่รอดส์บอกว่า "หากในเวลาเดียวกัน การกระทำนั้น (เช่นการรักษาสัญญา) ไม่ใช่การกระทำอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญด้านศีลธรรม" นั้นเขาต้องการจะบอกว่าหน้าที่ทั้ง 2 ประการนี้ (หน้าที่ขั้นต้นและหน้าที่แท้จริง) ในสถานการณ์หนึ่งและในเวลาหนึ่งนั้นกิจกรรมอันหนึ่ง เช่นการรักษาสัญญาจะยังคงเป็นหน้าที่ขั้นต้นอยู่ในดุลพินิจ (ในสมองหรือในจิตใจของผู้กระทำ) คือยังไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติจริง ๆ และเวลา

¹Ibid. p. 19.

"I suggest 'prima facie duty' or 'conditional duty' as a brief way of referring to the characteristic (quite distinct from that of being a duty proper) which an act has, in virtue of being of a certain kind (e.g. the keeping of a promise), of being an act which would be a duty proper if it were not at the same time of another kind which is morally significant"

ต่อมาผู้ปฏิบัติพบว่าหน้าที่ชนิดนั้น (การรักษาสัญญา) เกิดมีความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม ทางด้านศีลธรรมขึ้นมากับสถานการณ์เวลานั้นมากที่สุด เขาก็จะตัดสินใจปฏิบัติตามหน้าที่ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในเวลานั้นมากกว่าหน้าที่ใด ๆ ในเวลานั้น และเมื่อหน้าที่การรักษาสัญญาได้รับการนำไปปฏิบัติจริง ๆ เราก็เรียกหน้าที่นั้นในเวลานี้ว่า "หน้าที่แท้จริง" (Actual Duty) ซึ่งแตกต่างจากหน้าที่ขั้นต้นตรงที่หน้าที่ขั้นต้นเป็นหน้าที่ที่อยู่ในดุลพินิจของผู้กระทำหรือเป็นหน้าที่แฝง และพร้อมจะปรากฏตัวออกมาหากเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น เวลา และสถานที่มีความพร้อมก็จะกลายเป็นหน้าที่แท้จริงไป แต่อย่างไรก็ตามในด้านการให้ความหมายของหน้าที่ขั้นต้นนี้ก็มีผู้พยายามกระทำเช่นเดียวกันกับรอส เช่น อีวิง (Ewing) พูคว่า "สิ่งนี้ (หน้าที่ขั้นต้น) รอสนำไปใช้ในความหมายพิเศษ ในงานเขียนของคุณเพื่อแสดง "ความจำเป็น" ว่าสิ่งบางสิ่งหรือหน้าที่บางประการ) เราอาจยึดถือ (นำไปปฏิบัติ) ไว้ได้หากไม่มีความจำเป็น (หน้าที่) ที่เหนือกว่ามาหักล้างไปเสียก่อน"

หรือ ฮอर्सเปอร์ (Horsper) ก็พูดไว้เช่นเดียวกันว่า "หน้าที่ขั้นต้นก็คือหน้าที่แท้จริงหรือสูงสุด ถ้าไม่มีหน้าที่ขั้นต้นอื่นใดมาขัดแย้ง"¹ แฟรงคินา (Frankena) ได้พูดสรุปไว้ว่า "บางสิ่งจะเป็น (หรือหน้าที่บางอย่าง) หน้าที่ขั้นต้น ถ้าหน้าที่อื่น ๆ จะเป็นหน้าที่ที่มีความเท่าเทียมกัน นั่นคือและถ้าหน้าที่นั้นจะเป็นหน้าที่แท้จริง ถ้าข้อพิจารณาทางศีลธรรมอื่นใดไม่เข้าไปขัดขวาง"²

¹ John Hosper, Human Conduct (New York : McGraw-Hill Book Co., 1970), p. 302. "A prima facie duty is an absolute duty if no other prima facie duty conflicts with it."

² W.K. Frankena, Ethics (New York : McGraw -Hill Book, p. 1973) : 26. Something is a prima facie duty if it is a duty other things being equal, that is, if it would be an actual duty if other moral considerations did not intervene."

ข้อความที่แฟรงคินาพูดมานี้ก็มีความหมาย เช่นเดียวกับคำอธิบายที่เราพูดไว้ข้างบนนั่นเอง เราจึงอาจพูดได้ว่า สิ่งหนึ่งหรือหน้าที่นั้นจะยังคงเป็นหน้าที่ขั้นต้นอยู่ต่อไป ถาบรรดาหน้าที่ทั้งหลายไม่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เหลื่อมล้ำกัน คือถ้าหน้าที่นั้นมีฐานะเท่าเทียมกัน ดังนั้นเราจึงพูดได้อีกอย่างว่า "การกระทำหนึ่งเช่น X จะเป็นหน้าที่แท้จริงถ้าไม่มีหน้าที่อื่นใดในหน้าที่ขั้นต้นเข้าไปเกี่ยวข้อง (แม้เพียงอย่างเดียว) การกระทำ X นั้นก็จะกลายเป็นหน้าที่แท้จริง" แต่หน้าที่ในบรรดาหน้าที่ขั้นต้นทั้งหมดมีฐานะเท่าเทียมกัน หน้าที่เหล่านั้นก็จะได้ชื่อว่าเป็นหน้าที่ขั้นต้นอยู่ต่อไป การทำความเข้าใจทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นทั้ง 2 ลักษณะที่กล่าวมาแล้วนี้ เราจะเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นเมื่อได้พิจารณาจากหัวข้อการขัดแย้งของหน้าที่ และภาวะสัมพัทธ์ซึ่งนอกจากจะทำให้เราเข้าใจทฤษฎีนี้ดีขึ้นแล้วผลโดยตรงอีกประการที่หรือต้องการบอกเราก็คือยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการประนีประนอมระหว่างความคิดของประโยชน์นิยมหรือสุขนิยม ซึ่งถือเอาผลของการกระทำเพียงอย่างเดียวเป็นมาตรฐานตัดสินการกระทำ และความคิดเรื่องความเป็นกฎทางศีลธรรมที่สูงสุด ไม่เปลี่ยนแปลงและเป็นอุดมคติของคานท์ว่าจะคงความเป็นกฎเช่นนั้นอยู่ได้หรือไม่ โดยที่มึ่ความคิดเกี่ยวกับผลของการกระทำปะปนอยู่ในลักษณะที่เด่นชัดมากขึ้นกว่าที่เป็นแต่เพียงแต่มองดูเฉพาะการทำตามกฎทางศีลธรรมเท่านั้น

2. ความขัดแย้งของหน้าที่และภาวะสัมพัทธ์

ความคิดในบทที่ 3 ของรอสส์คือไม่เห็นด้วยกับความเป็นกฎทางศีลธรรมที่สูงสุดตายตัวของคานท์ ซึ่งในขั้นแรกรอสส์ก็ได้ทำให้ความสำนึกในหน้าที่ซึ่งเป็นสิ่งสูงสุดอย่างแท้จริงเพียงประการเดียวที่ทำให้การกระทำตามกฎศีลธรรมถูกต้องมาอธิบายด้วยศัพท์ "ความปรารถนา" ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับคนธรรมดามากกว่าความสำนึกในหน้าที่แต่เพียงอย่างเดียว อย่างที่คานท์เชื่อ ซึ่งจะประสบปัญหาว่าเมื่อเวลาที่มีกฎทางศีลธรรมเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันหลาย ๆ กฎ เราจะทำอย่างไร และในความคิดต่อไปนี้ของรอสส์จะเป็นการพยายามหาทางออกให้กับคานท์ในปัญหาดังกล่าว ว่าที่จริงกฎทางศีลธรรมที่เราสามารถปฏิบัติได้คือกฎที่เหมาะสมเท่านั้น ซึ่งก็คือกฎที่คานท์นั้นเอง

กล่าวคือจากการพิจารณาหน้าที่ขั้นต้นเท่าที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการอธิบาย ค่าววลีหรือประโยคใดก็ตาม เช่น "การกระทำอีกชนิดหนึ่งซึ่งมีความสำคัญทางศีลธรรม" ของรอสหรือ "ข้อพิจารณาทางศีลธรรมอื่นใด" ของแฟรงคินาก็ดี เหล่านี้เป็นการบอก ลักษณะของ "การขัดแย้ง" (Conflict) อยู่ในตัวเองอย่างเด่นชัด เพราะ เหตุว่าทั้ง 2 ประโยคนี้ข้อความจริงแตกต่างกันแต่ก็เป็นการพูดถึงสิ่ง ๆ เดียวกัน คือ เป็นเรื่องของศีลธรรม กล่าวคือในลักษณะความประพจน์ที่เกี่ยวกับศีลธรรมทั่ว ๆ ไปไม่ว่า หลักศีลธรรมจะเป็นอย่างไรสิ่งที่เราให้ความสำคัญก็คือคุณค่า โดยปกติเราจะเลือก การกระทำที่เราคิดว่ามีคุณค่าทางศีลธรรมมากที่สุดไ้ในเวลาขึ้นมาเป็นหน้าที่ของเรา และลักษณะของหน้าที่ขั้นต้นของรอสดังกล่าวก็มีศีลธรรมเป็นพื้นฐานเช่นเดียวกัน ซึ่งก็ จะแสดงคุณค่าออกมาโดยผ่าน "การเป็นหน้าที่แท้จริง" ซึ่งในขั้นตอนจากหน้าที่ขั้นต้นไป สู่การเป็นหน้าที่แท้จริงก็เกิดจากกระบวนการการขัดแย้ง และการขัดแย้งจะเกิดขึ้นได้ ก็โดยอาศัยการเปรียบเทียบในระหว่างหน้าที่ขั้นต้นทั้งหลาย ซึ่งรอสเห็นว่าการขัดแย้ง นี้เป็นสิ่งสำคัญในทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นของเขาซึ่งเราจะไ้พิจารณารายละเอียดกันต่อไป แต่รอสก็บอกไว้ก่อนว่า ความขัดแย้งนั้นไม่ใช่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่เป็น "ความขัดแย้งเชิงวิธีการ"¹ เช่นเดียวกับ "ความสงสัยเชิงวิธีการ" (Methodic Doubt) ของเคส์การ์ด์ คือความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นเฉพาะในหน้าที่ขั้นต้น เท่านั้น จะไม่เกิดภาวะเช่นนี้ในหน้าที่แท้จริงเลย คือรอสไ้เสนอทฤษฎีหน้าที่ขั้นต้นขึ้น

¹ เป็นความขัดแย้งในกระบวนการเลือกสรรหน้าที่ชนิดใดชนิดหนึ่งในหน้าที่ ขั้นต้นเพื่อนำมาปฏิบัติคือหน้าที่สูงสุดหรือแท้จริง ลักษณะความขัดแย้งนี้จะไม่ปรากฏออกมาให้เห็นทางภายนอก สิ่งที่ปรากฏจริง ๆ คือหน้าที่ที่เราปฏิบัติหรือหน้าที่แท้จริงอย่าง เดียวเท่านั้น จากตัวอย่างของหมอดี การพูดปกไ้คือไ้ว่าเป็นความผิดขั้นต้น ก็หมายความว่า การพูดปกไ้เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ เมื่อเทียบกับ "การช่วยเหลือชีวิต มนุษย์" ซึ่งเราเห็นว่าเป็นความถูกต้องขั้นต้นซึ่งก็ไ้สำหรับเราในสถานการณ์ตอนนี้ หน้าที่ชนิดนี้เหมาะสมที่สุดที่จะนำไปปฏิบัติหน้าที่ชนิดนี้ (การช่วยเหลือชีวิตมนุษย์) จึงกลายเป็นหน้าที่แท้จริง

มาพร้อมกับกรณีที่เราเรียกว่า "ความขัดแย้งของหน้าที่"¹ เพื่อให้หน้าที่ชั้นต้นกลายเป็นหน้าที่แท้จริงเพียงอย่างเดียวในสถานการณ์จริง ๆ อย่างหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้นจากความคิดของรอสเช่นนี้เราก็เข้าใจว่า กรณีหน้าที่หรือกฎทางศีลธรรม 2 อย่างเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน เช่น "จงพูดสัตย์" และหรือ "จงช่วยชีวิตมนุษย์" (จากตัวอย่างของหมอดู) เราจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในเวลานั้นอย่างไร (กระบวนการต่อไปนี้จะเกิดขึ้นในใจหรือสมองของเรา) - คือถ้าเราเลือกเอาหน้าที่การช่วยชีวิตมนุษย์ เราก็จะต้องพูดปด (ไม่ทำตามกฎการพูดสัตย์) ซึ่งการพูดปดของเราเป็น "ความผิดชั้นต้น" (Prima Facie Wrong) เพราะการพูดปดในตอนนี้ เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ขณะนั้น แต่การช่วยชีวิตมนุษย์เป็น "ความถูกต้องชั้นต้น" (Prima Facie Right) มีความเหมาะสม (ถูกต้อง) มากกว่า (รายละเอียดของความถูกต้อง - ความเหมาะสมเราจะพูดไว้ในหัวข้อความถูกต้องคือความเหมาะสม) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะในเหตุการณ์ด้านศีลธรรมจริง ๆ หน้าที่ชนิดนี้ (การพูดสัตย์) มีสภาวะสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกต่าง ๆ มากมาย ซึ่งอาจถูกหรือผิดก็ได้ เพราะแต่ละแง่มุมของบรรดาปัจจัยเหล่านั้นมีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยกันทั้งสิ้น แต่เราก็จะเลือกหน้าที่ที่มีพลังโน้มนำบังคับเรามากที่สุดในเวลานั้นเท่านั้นเป็นหน้าที่แท้จริง ซึ่งรอสก็พูดไว้ว่า "การกระทำทุกชนิด... ถ้าพิจารณาในบางแง่จะเป็นความถูกต้องชั้นต้น แต่หากพิจารณาในแง่อื่น ๆ กลับเป็นความผิดชั้นต้นก็ได้"²

นั่นคือการกระทำใด ๆ ที่เราได้เลือกกระทำนั้นประกอบด้วยแง่มุมหลายด้าน ซึ่งแล้วแต่ว่าการกระทำของเราจะไปตรงกับลักษณะของการกระทำแบบใด³ เข้าซึ่งเป็นภาระของเราที่จะต้องใช้ "วิจารณญาณ" เลือกการกระทำที่เหมาะสม

¹ Ross, Foundations of Ethics, p. 136.

² Ross, The Right and The Good, p. 41.

³ Ibid., p. 28.

ที่สุดเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนั้นเราจะใช้กฎโคภฏหนึ่งที่ยากตัวและมีลักษณะสากล (เช่น หลักของคานท์) ไปตัดสินเหตุการณ์ทุกอย่างโดยอาศัยกฎเดียวกันเป็นไปไม่ได้ คือ นอกจากคุณลักษณะของการกระทำแต่ละอย่างจะประกอบด้วยเหตุปัจจัยที่ต้องเอามา รวมพิจารณามากมายแล้วสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งคงตัวตลอดเวลาถือเป็นสิ่งสัมพันธ์ เช่นวันเวลา สถานที่และตัวบุคคล เป็นต้น การกระทำแต่ละอย่างแต่ละครั้งยังต้องอาศัยการ อธิบายหรือการ เข้าถึงด้วยวิธีการและกฎต่าง ๆ อย่างไม่มีขอบเขตจำกัดอีกด้วย¹ ซึ่งเราก็คงต้องยอมรับว่าที่จริงแล้วปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เราพบเห็นอยู่ก็มีลักษณะ เช่นว่านี่ อีกประการหนึ่งการพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ของเราเป็นการพิจารณา โดยอาศัยหลัก "ปัจเจก" นั่นคือเป็นการกระทำซึ่งผู้กระทำได้ปฏิบัติไปตามความคิด เห็นของตัวเองเพื่อจุดประสงค์หนึ่ง ตามหน้าที่ของตน ๆ เท่านั้นเอง² ซึ่งบางทีเราก็มั่นใจว่าสิ่งนี้เราควรปฏิบัติหรือไม่ควร ดังนั้นทางที่พอจะเป็นไปได้ก็โดยอาศัย การพิจารณาว่าหน้าที่ใดมีความกดดันบังคับเรามากกว่าประการอื่น เราก็จะเลือก เอาการกระทำนั้นไปปฏิบัติหรือตัดสินว่ามันเป็นสิ่งถูกต้อง³ เพราะมันเหมาะสม กับเราที่สุดนั่นเอง กล่าวคือ ในสายตาของรอสการกระทำทางศีลธรรมก็มีลักษณะ เช่นเดียวกับการกระทำอย่างอื่น คือการกระทำทางศีลธรรมเท่าที่ทุกคนมีประสบการณ์ นั้นเรามักจะพบว่า ถ้าเราใคร่ครวญอย่างเพียงพอ เราก็จะพบว่าการกระทำนั้น ๆ มีความแตกต่างกันปรากฏออกมาให้เห็นในหลายต่อหลายด้าน ซึ่งเราก็มั่นใจได้ว่าแง่ใดแง่หนึ่งจะมีคุณสมบัติเพียงแง่เดียวตายตัว เช่นเป็นสิ่งถูกต้องหรือผิดเสมอไป⁴ ดังนั้นสิ่งที่เราแน่ใจได้ก็คือการกระทำและมาตรฐานตัดสินการกระทำที่มีลักษณะสัมพันธ์

¹ Ibid., p. 42.

² Ross, Foundations of Ethics, pp. 164 - 165.

³ Ross, The Right and The Good, pp. 30 - 33.

⁴ Ibid., p. 33.

และปัจเจกความคู่กันไป เมื่อถึงตรงนี้จึงเป็นภาระของเราที่จะใช้เครื่องมือไปเลือกสรรกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดที่ดีที่สุดสำหรับเรา ซึ่งคำว่า "ดีที่สุด" เราก็ก็นำเพียงว่าการกระทำของเราจะมีความสมเหตุสมผลมากที่สุดทั้งในด้านตัวเองและลักษณะการกระทำในแต่ละเหตุการณ์ด้วย "เพื่อที่จะเป็นการถูกต้องอย่างสมบูรณ์ การกระทำจะต้องมีความเหมาะสมทั้งในลักษณะปรนัยและอักษณัย ซึ่งจะเป็นไปได้โดยอาศัยความนึกคิดของผู้กระทำมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงของเหตุการณ์เท่านั้น"¹

รอสจึงเห็นว่าการกระทำหนึ่ง ๆ (เช่นการรักษาสัญญา หรือหน้าที่โดยตรงอื่นใด) ก็ไม่ใช่เป็นเพียงการกระทำที่ขึ้นอยู่กับตัวเองหรือมีได้ด้วยตัวของมันเอง (การกระทำอย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่าการรักษาสัญญาเพียงอย่างเดียว) อย่างใด ๆ เท่านั้น แต่จะต้องมีกิจกรรมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ การเลือกเอา "การช่วยชีวิตมนุษย์" ของหมอดี เป็นการทำหน้าที่ที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด ในสถานการณ์ตอนนี้ของเขา เขามีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือชีวิตคนไข้ให้ถึงที่สุด การทำเช่นนี้ตัวเขาเองก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เข้าใจตระหนักถึงสภาพของตนเองว่าเป็นใคร หน้าที่การช่วยชีวิตมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นใคร เป็นสิ่งที่เขาปรารถนาจะกระทำมากที่สุดมากกว่าการกระทำอื่นใดในขณะนี้ นอกจากเหตุผลนี้แล้วทุกคนหรือคนส่วนใหญ่คงต้องเห็นชอบด้วยว่า การตัดสินใจต้องพูด (กับคนไข้) เป็นสิ่งที่หมอจำเป็นต้องทำเพื่อที่ชีวิตคนไข้จะได้ยู่สืบไป ซึ่งการกระทำของหมอในลักษณะนี้เป็นการมองสภาพความเป็นจริงรอบข้างแล้วจึงมาตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามหน้าที่ที่เหมาะสมที่สุด และไม่ใช่แค่เพียงหน้าที่ช่วยเหลือชีวิตมนุษย์หรือหน้าที่การ

¹ Ross, Foundations of Ethics, p. 146. "in order to be completely right an act will have to be suitable both to the objective and to the subjective element, which it can be only if the agent's opinions correspond to the realities of the situations."

บุคคลหนึ่งนั้น หน้าที่อื่นอีกเช่นการรักษาสัญญา ก็เช่นเดียวกัน ลักษณะความคิดเช่นนี้เรา อาจพูดได้อีกอย่างใดว่า โดยคำพิงของการกระทำเองเพียงอย่างเดียวเช่นการรักษา สัญญา ก็ไม่อาจมีความถูกต้องหรือผิดได้ แต่จำต้องประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ของ เหตุการณ์ทั้งหมด อันหมายถึงสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในขณะนั้นมาประกอบ ทำ ให้การกระทำ (การรักษาสัญญาหรือการช่วยชีวิตมนุษย์) นั้นมีความถูกต้องขึ้นมา รอส พูคว่า "การกระทำที่ใคร่ว่าถูกต้องก็เพราะอาศัยธรรมชาติแท้จริงทั้งหมดของมัน ไม่ใช่ เพราะอาศัยเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของธรรมชาติมันเท่านั้น"¹ ในทำนองเดียวกัน สิ่ง ต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นส่วนที่ช่วยทำให้การช่วยชีวิตมนุษย์ (หรือการรักษาสัญญา) มีความ ถูกต้องก็อาจจะมีคุณลักษณะที่เป็นกลาง ๆ ทางศีลธรรม กล่าวคือไม่ผิดหรือถูก บางก็ เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับค่านศีลธรรมโดยตรง บางก็เกี่ยวข้องกับสภาพทางศีลธรรมโดยทางอ้อม และถ้ามองให้ลึกลงไปอีก สิ่งทีกล่าวนั้นก็ไม่อาจตีค่าได้โดยอาศัยเพียงการมองเฉพาะตัว มันเองเช่นเดียวกัน เพราะมัน (สภาพการณ์หรือหน้าที่แต่ละอย่าง) ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งอื่น ๆ อีกต่อไป (เพราะเหตุการณ์แต่ละอย่างมีลักษณะสัมพันธ์) ดังนั้นรอสจึงบอกว่าการกระทำ ทางศีลธรรมทั้งหลายใดผนวกเอาสิ่งที่เรียกว่า "ความขัดแย้งของหน้าที่" ไว้ในตัวของมันเอง เสมอและโดยความจำเป็นอีกด้วย² แม้ว่าลักษณะความขัดแย้งนี้จะมีเฉพาะใน หน้าที่ชนคนเท่านั้นก็ตาม

ความถูกต้องคือความเหมาะสม

เมื่อรอสปฏิเสธมาตรฐานการตัดสินความถูกต้องหรือผิดของการกระทำใน ธรรมชาติของพวกสุนัขนิยมหรือประโยชน์นิยมไปแล้ว รอสจะถือเอาอะไรมาเป็นมาตรฐาน

¹Ross, The Right and The Good, p. 123. "An act that is right is right in virtue of its whole intrinsic nature and not of any part of it."

²Ross, Foundations of Ethics, p. 136.

บอกว่า "สิ่งนี้" หรือการกระทำ "อย่างนี้" ถูกต้อง ซึ่งในหน้าที่โดยตรงเขาก็บอกไว้แต่เพียงว่า ถ้าหน้าที่ใดมีพลังกระตุ้นหรือบังคับผู้กระทำมากที่สุด เขาก็จะเลือกเอาการกระทำนั้นเป็นหน้าที่ ซึ่งก็คือการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือเหมาะสม แต่ปัญหาก็คือสิ่งที่รอสเรียกว่า "ถูกต้อง" หรือ "เหมาะสม" นั้นคืออะไร มีความคิดพื้นฐานอยู่บนเรื่องของ "ความสุข" ของชาวสุชนิยม (ซึ่งก็รวมถึงประโยชน์นิยมด้วย) หรือไม่ ปัญหาที่เราจะดูกันในรายละเอียดต่อไปนี้

จากหนังสือชื่อ "Foundations of Ethics" ของรอส เขาได้กล่าวถึงความคิดเรื่องความถูกต้องทางศีลธรรมหรือความเหมาะสมทางศีลธรรมไว้ว่าได้รับความคิดนี้มาจากศาสตราจารย์บรอด (C.D. Broad) อีกข้อหนึ่งซึ่งบอกว่า ความถูกต้องก็คือความเหมาะสม ข้อความนั้นก็คือ

... ดูเหมือนว่าเมื่อข้าพเจ้าพูดถึงสิ่งหนึ่งว่า "ถูกต้อง", ข้าพเจ้ากำลังคิดถึงสิ่งนั้นอยู่เสมอว่ามีฐานะเป็นปัจจัยหนึ่งในสถานการณ์ส่วนรวมทั้งหมดที่กว้างขวางบางประการ และนั่นข้าพเจ้าก็หมายความว่า สิ่งนั้นได้รับการทำให้เกี่ยวข้องอย่าง "เหมาะสม" หรือ "เหมาะสมเจาะจง" กับสถานการณ์ที่เหลือนี้ และเมื่อข้าพเจ้าพูดถึงสิ่งใดว่า "ผิด" ข้าพเจ้าก็กำลังคิดถึงสิ่ง ๆ หนึ่งในฐานะมีความสัมพันธ์อย่างไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ส่วนที่เหลือ

¹ Ibid., p. 51.

"It seems to me", he says, "that, when I speak of anything as "right", I am always thinking of it as a factor in a certain wider total situation, and that I mean that it is "appropriately" or "fittingly" related to the rest of the situation. When I speak of anything as "wrong" I am thinking of it as "inappropriately" or "unfittingly" related to the rest of the situation."

จากคำพูดของบรอดข้างบนนี้ก็แสดงว่า ความถูกต้องก็คือความเหมาะสมที่เกิดจากการพิจารณาสถานการณ์ส่วนรวมโดยทั่วไป ดังนั้นก็เท่ากับว่า "ความถูกต้อง" หรือเหมาะสมของการกระทำไม่ใช่สิ่งสูงสุดตายตัว คือในแง่หนึ่งมัน (ความถูกต้อง-เหมาะสม) เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาจากสภาพแวดล้อมในขณะหนึ่ง ๆ (Fitting a particular situation) เช่นบรอดบอกว่า (ซึ่งตัวอย่างของบรอดก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับด้านศีลธรรมก็จริง แต่จะช่วยให้เราเข้าใจความคิดเรื่องความถูกต้องหรือความเหมาะสมว่าแตกต่างจากความคิดเรื่อง "ความดีของการกระทำอย่างไร) "ถนนสายนี้เป็นถนนที่ถูกต้อง" (หรือเหมาะสม) ก็หมายความว่า ถนนนี้เป็นสายที่พาเราไปสู่ที่หมายได้ ซึ่งก็แตกต่างจาก "ถนนที่ดี" (เพราะอาจจะสร้างจากวัสดุชนิดดีเยี่ยมเช่น คอนกรีตเสริมเหล็ก ตามมาตรฐานที่นิยมกันอยู่) แต่ถนนสายที่ถูกต้องก็ไม่จำเป็นต้องสร้างจากวัสดุที่ดี (ดังเช่นถนนที่ดีโดยทั่วไป) และในทำนองเดียวกัน ถนนที่ดีก็ไม่จำเป็นต้องเป็นถนนที่ถูกต้องหรือเหมาะสม เพราะถนนที่ดีบางทีก็ไม่อาจพาเราไปสู่จุดหมายได้ ดังนั้นสิ่งที่มีลักษณะ "เหมาะสม" หรือ "ถูกต้อง" ก็เป็นลักษณะที่แตกต่างจาก "ความดี" ซึ่งเป็นสิ่งถาวรของสิ่งนี้ (ถนนหรือการกระทำ) แต่ความถูกต้องหรือความเหมาะสมเป็นลักษณะหรือคุณสมบัติที่คล้อยตามสภาพแวดล้อมหรือเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับสถานการณ์ในขณะนั้นได้

นี่เป็นลักษณะความคิดของบรอดซึ่งพยายามทำให้คำว่า "เหมาะสม" ความหมายเท่ากับ "ถูกต้อง" โดยไม่พยายามอิงอาศัยความคิดของ "ความดี" ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างเรื่องถนนที่เขายกมา ยิ่งกว่านั้นความคิดเรื่องความถูกต้องหรือความเหมาะสมนี้ ยังได้พบบรอดไปสู่การเป็นนักอรรถศาสตร์ทฤษฎานิยม (Intuitionist) โดยปริยาย (ซึ่งจะเห็นต่อไปว่าน่าสนใจเช่นเดียวกัน เพราะเขาก็ยอมรับความคิดเรื่องความถูกต้อง-เหมาะสมของบรอดไป) กล่าวคือ เมื่อเราไม่อาจอาศัย "ความดี" ของการกระทำไปอธิบายคำว่า "ถูกต้อง-เหมาะสม" ได้ ก็เท่ากับว่าเรามีพื้นฐานความคิดอยู่บน "นามธรรม" ซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ก็ด้วยอาศัยสมรรถภาพพิเศษ (หรืออินทรีย์พิเศษ หรือมโนธรรม) ของคนเรา คือการ

บอกกับตัวเอง (แต่ละคน) ได้ว่า สิ่งที่ถูกต้อง (หรือผิด) สำหรับเรา (ใครก็ตาม) ในขณะนั้นโดยไม่จำต้องอาศัยคำอธิบายหรือตัวกลางใด ๆ แต่เราจะบอกได้ก็เพียงว่า ก็เพราะมัน (การกระทำ) เป็นสิ่งที่มีความเหมาะสม (หรือถูกต้อง) เท่านั้น เราไม่อาจบอกอะไรได้มากกว่านี้ เพราะความคิดเกี่ยวกับความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมซึ่งเกี่ยวข้องกับคำว่า "ถูก-ผิด" เราไม่อาจใช้การวิเคราะห์แยกแยะได้ เช่นกับสิ่งที่มีองค์ประกอบเชิงซ้อนโดยธรรมชาติ ๆ ไป เช่น วัวเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มี 4 ขา มีเขา รูปร่างคล้ายกระบือ เป็นต้น แต่เราจะทำเช่นนี้ไม่ได้กับความคิดเรื่องความถูกต้องหรือเหมาะสม เพราะมันเป็นสิ่งที่เป็นความคิดเชิงเดี่ยว (เช่นเดียวกับสีแดง) จึงไม่อาจอธิบายเชิงแยกแยะได้ "เทอมของความเหมาะสมและไม่เหมาะสมซึ่งหมายถึงความคิดของ "ถูก" และ "ผิด" (การใช้ในขอบเขตของจริยะ) ตราบเท่าที่ข้าพเจ้าสามารถพบเห็นมาเป็นเทอมที่เฉพาะเจาะจงและไม่อาจวิเคราะห์แยกแยะได้¹

จากความคิดเช่นนี้ ก็แน่ละ เราก็ก็นึกได้ว่า การกระทำหนึ่ง ๆ สำหรับเรา (ผู้กระทำ) ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เป็นความเหมาะสมหรือถูกต้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามันเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับ "เรา" เท่านั้น ไม่ใช่เป็นความเหมาะสม "อย่างสมบูรณ์"² (Complete Suitability) หรือเป็นสากล คือเราอาจบอกได้ว่า การกระทำนี้ถูกต้องซึ่งก็คือมันเหมาะสมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในสถานการณ์นี้ และการกระทำอื่นไม่ถูกต้อง เพียงเพราะมันไม่เหมาะสมสำหรับเราเท่านั้นเอง

¹Ibid., p. 52.

"The kind of appropriateness and inappropriateness which is implied in the notions of "right" and "wrong" (i.e. in their ethical use) 'is, so far as I can see, specific and unanalysable'."

²Ibid., p. 53.

ความคิดทั้งหมดในข้อนี้เป็นความคิดของบรอก แต่ที่เราได้พูดไว้ก็เพราะ เป็นความคิดที่รอสรับเอามาเกือบเรียกว่าทั้งหมด สิ่งทีนอกเหนือไปจากบรอกก็คือ รอสได้ย้ำหรือแสดงถึงความเหมาะสมทางศีลธรรมนั้นแตกต่างจากความเหมาะสม ทางประโยชน์นิยม (Utilitarian Suitability) ชัดขึ้น

กล่าวคือในเรื่องความเหมาะสมหรือถูกต้อง (รวมทั้งความไม่เหมาะสม หรือผิดด้วย) เป็นความคิดที่ยุ้งยากและมีผู้พยายามตั้งคำถามอยู่เสมอว่า ความถูกต้อง ทางศีลธรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ^{ความ}เหมาะสมหรือไม่ และถ้าเป็นจะแตกต่างกันอย่างไรกับ ความเหมาะสมด้านอื่น ๆ เช่นความเหมาะสมทางด้านประโยชน์นิยม เป็นต้น ปัญหา เหล่านี้เราจะศึกษากันต่อไป

รอสบอกว่าปัญหาเรื่องความเกี่ยวพันของ 2 ความคิดนี้มีคนไม่น้อยที่พากัน คิดว่ามันเป็นเรื่องเดียวกัน หรือไม่ก็คิดว่าความเหมาะสมทางศีลธรรม ก็คือตัวอย่าง หรือแง่มุมหนึ่งของความเหมาะสมทางประโยชน์นิยมคือมีบางคนบอกว่า การกระทำที่ ได้ชื่อว่าถูกต้องก็เพราะมันเป็นการกระทำที่เป็นไปเพื่อช่วยเหลือหรือรับใช้จุดประสงค์ ของคนเรา หรือการกระทำนั้นช่วยเหลือสนับสนุนหรือเป็นไปเพื่อบรรลุดังเป้าประสงค์ ของคนเรา ได้ดีกว่า (เหมาะสม) การกระทำอื่นใดในขณะนั้น จะเห็นได้ว่าลักษณะ ความคิดหรือคำพูดเช่นนี้ ผู้ฟังก็อาจคิดไปได้ที่คิดว่าความคิด 2 ประการนั้นบ่งบอก ถึงลักษณะของความพึงพอใจร่วมกันอยู่ หรือทรรศนะคติที่เรามีต่อการกระทำต่าง ๆ ในทางที่ดี คือพูดง่าย ๆ ถ้าเราพอใจ (คือเราได้รับสิ่งที่เรามุ่งหวัง) โดยอาศัย การกระทำนี้กับผลของการกระทำ เราก็บอกว่าการกระทำนั้นเหมาะสมหรือถูกต้อง ตรงนี้รอสก็บอกว่ามีทางเป็นไปได้ที่คล้ายที่เราจะเข้าใจว่า ความคิดเกี่ยวกับความ เหมาะสม 2 อย่างนี้มีลักษณะบางอย่างเดียวกัน (Likeness) แต่รอสก็บอกว่าที่ จริงความคิด 2 ประการนี้ไม่ใช่สิ่งเดียวกันโดยทุกประการ อย่างที่ชาวสุชนิยมหรือ ประโยชน์นิยมคิดเช่นนั้น เพราะนั่นเป็นการเข้าใจผิด รอสเขียนไว้ว่า

...แต่เราเข้าใจผิด ดังนั้นถ้าเราคิดว่ามีองค์ประกอบของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างความเหมาะสมทางประโยชน์นิยมและความเหมาะสมทางศีลธรรม เช่นเดียวกับที่เราเข้าใจผิดถ้าเราคิดว่า เพราะเราไม่เคยเรียกบางสิ่งว่าดี ถ้าเราไม่มีปฏิกิริยาที่ดีต่อมัน¹

คือพูดง่าย ๆ ว่าสิ่ง ๆ หนึ่ง หรือการกระทำหนึ่ง (เช่นการกระทำของหมอดีที่ช่วยชีวิตคนไข้ไว้) ที่เราเรียกว่าถูกต้อง หรือเหมาะสม ก็อาจจะมีองค์ประกอบทาง "ความดี" หรือผลประโยชน์ร่วมอยู่ด้วย แต่ก็เป็นส่วนที่เผชิญเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับการกระทำที่เราคิดว่าถูกต้องเท่านั้น (เราพูดไปแล้วในเรื่องของผลลัพธ์ของการกระทำเป็นผลพลอยได้) นั่นคือการกระทำใด ๆ ที่เราเรียกว่าถูกต้อง-เหมาะสม ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำที่เป็นไปเพื่อสนองผลประโยชน์หรือจุดประสงค์อื่นใดนอกจากเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของตัวการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมเองเท่านั้น เพื่อความเข้าใจมากขึ้น รอสจิงเปรียบเทียบลักษณะของความเหมาะสมทางศีลธรรมกับความเหมาะสมทางค่านิยมงามไว้อีกด้วยว่า

...แต่ถ้าไม่มีความเหมาะสมกันอย่างแท้จริงระหว่างความเหมาะสมทางศีลธรรมและความเหมาะสมทางประโยชน์นิยม ก็ดูเหมือนจะมีความเหมาะสมอีกแบบหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางศีลธรรม เช่นความเหมาะสมทางค่านิยมงามหรือ คุณเหมือนมีบางสิ่งที่ไม่แตกต่างกันไปเสียทั้งหมดในแนวทางที่สถานการณ์มีความจำเป็นต้องมีกิจกรรม และในวิถีทางที่ส่วนหนึ่งในส่วนรวมทั้งหมดที่สอยงามจำเป็นต้องมีส่วนอื่น ๆ อีก, ตรงนี้อย่างกรณีของการกระทำที่ถูกต้อง ก็จะไม่ประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมจุดประสงค์ที่อยู่นอกตัวของมัน

¹ Ibid., p. 54.

"but we err if we therefore think there is an element of identity between utilitarian suitability and moral suitability, just as we err if we think that because we never call any thing good unless we have a favourable reaction to it."

เองอีก จะมีก็แต่ความกลมกลืนโดยตรงระหว่างความเหมาะสมทางศีลธรรมและ
การกระทำที่ทำให้ความเหมาะสมนั้นสมบูรณ์ และความกลมกลืนนี้ไม่ใช่สิ่ง
เดียวกัน เช่นความถูกต้องไม่ใช่สิ่งที่สวยงาม เป็นแต่ความเกี่ยวเนื่องที่แท้จริง
เท่านั้น¹

คือรอต้องการจะบอกถึงความเหมาะสมทางศีลธรรมหรือถูกต้องทางศีลธรรม
ของการกระทำใด ๆ นั้นขึ้นอยู่กับตัวของมันเอง ความถูกต้องของการกระทำเกิดจาก
ความกลมกลืนกับส่วนต่าง ๆ ของเหตุการณ์โดยส่วนรวม ซึ่งส่วนต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่จะ
ขาดเสียมิได้แม้แต่เพียงส่วนเดียว เพราะจะทำให้สถานการณ์โดยส่วนรวมหนึ่ง ๆ ไม่มี
ความสมบูรณ์ (ถ้าเป็นความงามทางศิลปะก็จะไม่ได้ชื่อว่ามีความสวยงาม - ถูกต้อง
เหมาะสม) แต่จะสังเกตว่าความสวยงามหรือความถูกต้องที่เกิดจากส่วนประกอบย่อย ๆ
ที่รวมตัวกันนี้ (จะเป็นส่วนย่อย ๆ ที่รวมตัวกันเป็นเหตุการณ์หนึ่ง หรือส่วนประกอบของ
ความงามทางศิลปะก็ตาม) เกิดขึ้นเพราะตัวมันเองต้องการจะมีความสมบูรณ์หรือสวยงาม
(คือส่วนย่อยและส่วนรวมต้องการจะรวมตัวกันเข้าเองเพื่อส่งเสริมสถานภาพ คือความ

¹ Ibid., p. 54.

"But if there is no real identity between moral
suitability and utilitarian suitability, there seems to be
another form of suitability which has an affinity with moral
suitability, viz. aesthetic suitability. There seems to be
something not altogether different in the way in which a
situation calls for a certain act, and the way in which one
part of a beautiful whole calls for the other parts. Here,
as in the case of a right act, there is no question of subserving
an extraneous purpose; there is a direct harmony between the
part of the composition, as there is between a moral situation and
the act which completes it. The harmony is not of the same kind-
rightness is not beauty; but there seems to be a genuine affinity.

สมบูรณ์ของตัวเองให้ดีขึ้น) ไม่ใช่เกิดจากการรวมตัวไปเพื่อสิ่งอื่น ๆ นอกจากตัวเอง หรือ (ถ้าเราจะอธิบายความคิดตรงนี้ของรอสด้วยความคิดเรื่อง "ชั้น" (Class) ชั้นของมันเอง กล่าวคือในสถานการณ์ส่วนรวม กิจกรรมต่าง ๆ ในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ต้องอาศัยการพิจารณาโดยมองดูเหตุการณ์โดยส่วนรวมจึงพอจะพูดได้ว่ากิจกรรมนั้นมีความถูกต้องหรือไม่ และความถูกต้องหรือผิดนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่แน่นอนตายตัว คือเราไม่อาจจะกำหนดให้ชัดเจนลงไปได้ว่ากิจกรรมที่มีความถูกต้องหรือผิดนั้นคืออย่างไรแน่ นอกจากพูดได้แต่เพียงว่า ก็เพราะมันเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในเวลานี้ หรือกับบุคคลนี้เท่านั้นเป็นต้น กล่าวคือในสถานการณ์หนึ่งซึ่งมีกิจกรรมที่เราต้องกระทำ เราก็คิดว่าเป็นธรรมดาเหลือเกินที่จะต้องเลือกการกระทำที่เราคิดอย่างดีแล้วว่า มีความถูกต้องที่สุดกับฐานะของเราในตอนนั้น หรือพูดง่าย ๆ ก็คือสิ่งที่เราได้เลือกกระทำลงไปนั้น ต้องมีความเหมาะสมอย่างที่สุดกับสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งในทำนองเดียวกันคงไม่มีใครที่มีจิตใจปรกติเลือกการกระทำที่ตัวเองก็รู้ดีว่า "ผิด" ไปปฏิบัติอย่างแน่นอน ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม กล่าวคือในเรื่อง "ความเหมาะสม" หรือ "ไม่เหมาะสม" นั้น เราอาจพูดได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ทางค่านจริยศาสตร์โดยตรงที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการกระทำของเรา กับประมวลของเหตุการณ์ทั้งหมด (A Total Course of Events) เพราะการกระทำของเราทุกอย่างเกี่ยวข้องกับจังหวะของการกระทำที่สืบเนื่องกันเป็นสาย (Successive Phase) และแต่ละจังหวะของการกระทำ (ซึ่งตัวเองก็เป็นสิ่งเชิงซ้อน) ยังประกอบด้วย "องค์ประกอบ" (Factor) หรือ "แง" (Aspect) ต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากมายอย่างนับไม่ถ้วนอีกด้วย ดังนั้นกิจกรรมหนึ่งของเราที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งเราบอกได้ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ต้องดูว่า การกระทำนั้นไปเกี่ยวข้องกับแต่ละแง่มุมของจังหวะเหตุการณ์ในลักษณะไหน ซึ่งตามธรรมดาแล้ว การกระทำของเรามักจะเกี่ยวพันใกล้ชิดกับจังหวะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น (Initial Phase) (ซึ่งเป็นระยะที่แนบชิดที่สุดโดยไม่มีเหตุการณ์หรือจังหวะของเหตุการณ์อื่นแทรกเข้ามา) มากกว่าจะสัมพันธ์ในลักษณะนี้กับจังหวะของเหตุการณ์ที่ห่างไกลออกไป และถ้าการกระทำของเรามีความเกี่ยวพันในลักษณะเหมาะสมกับจังหวะของเหตุการณ์ข้างหน้าดังกล่าวมาแล้ว เราก็จะเรียกความเหมาะสมนั้นว่า "ความเหมาะสมใกล้ชิด" (Immediately Fitting) ซึ่งหากเราไล่เรียงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม

ของเราที่ระบบความเหมาะสม เราก็จะพบว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การที่เราบอกว่าการกระทำอย่างหนึ่ง เช่น ก. มีความเหมาะสม (หรือไม่เหมาะสม) ที่เราจะปฏิบัติในสถานการณ์หนึ่ง คือ เอ. มากกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่ง คือ ข. นั้นเราหมายความว่า การกระทำที่เรียกว่า ก. นั้นมีความเหมาะสม (หรือไม่เหมาะสม) กับประมวลของเหตุการณ์อย่างหนึ่งคือ เอ. มากกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่งคือ ข. นั่นเอง ดังนั้นความเหมาะสมของการกระทำหนึ่ง ๆ ที่มีต่อประมวลของเหตุการณ์ทั้งหมดนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับ "ฟังก์ชัน" (Function) ของความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของการกระทำหนึ่ง ๆ ที่มีต่อแต่ละจังหวะ (ของเหตุการณ์) ที่สืบเนื่องกันนั้น (Series) และความเหมาะสมของการกระทำที่มีต่อจังหวะใด ๆ ในกระบวนการที่สืบเนื่องกันนั้น (Series) จะเป็นเงื่อนไข (Function) ที่จะก่อให้เกิดความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับแต่ละแง่หรือแต่ละองค์ประกอบของจังหวะหรือเหตุการณ์นั้นด้วย¹

การรักษา (ส่วนประกอบ) ของหมอดี ในตอนนั้นก็จะเป็นส่วนช่วยให้สถานการณ์นั้น ๆ มีความเหมาะสมกลมกลืนหรือถูกต้องเหมาะสม กล่าวคือ หมอดีได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้วว่า "การช่วยชีวิตมนุษย์หรือคนไข" ของเขานั้น สำหรับสถานการณ์ตอนนี้เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด หรือถูกต้องกลมกลืนที่สุดแล้ว เขาได้กระทำไปตามหน้าที่ (หรือจรรยาแพทย์) ซึ่งเขารับผิดชอบอยู่ ว่าเขาจะต้องทำในสิ่งที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ไม่ใช่เพื่อว่าเขาจะได้หรือเสียอะไรบางอย่างในการทำเช่นนั้น แต่เพราะ เขาคิดแล้วว่ามันเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ("การช่วยชีวิตคน") หรือเขาควรจะทำอย่างยั้งเท่านั้น ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เป็นไปตามคัลลองของสิ่งที่ควรจะเป็น ลักษณะการทำหน้าที่ของหมอดี (คือการรักษาคนไข) ที่เกิดขึ้นในลักษณะถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ตอนนั้นนั้น เปรียบได้กับส่วนประกอบของรูปปั้นชิ้นหนึ่ง เช่นรูปปั้นของนางงาม ซึ่งใคร ๆ ต่างก็ยอมรับว่ามีความงามทางศิลปะเป็นเลิศ คือส่วนที่เป็นศีรษะหรือแขนขา เป็นต้น ซึ่งก็คือ การรักษา

¹ Ibid., pp. 77 -78.

ของหมอคือนั้นเองถ้าเราจะลองเปรียบเทียบดู มันเป็นส่วนช่วยให้ส่วนรวมของรูปปั้นนั้น (เหตุการณ์โดยส่วนรวม) หรือคือตัวรูปปั้นนั้น (ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสวยงาม-ถูกต้องเหมาะสม) มีความงามขึ้นมา ซึ่งลักษณะที่เหมือนกันระหว่างการกระทำของหมอก็คือรูปปั้นก็คือ การรักษาหรือส่วนประกอบที่ทำให้การรักษาชีวิตคนในเหตุการณ์ตอนนั้นถูกต้องกับชิ้นส่วนของรูปปั้นก็คือ การมีอยู่เพื่อตัวของมันเอง ไม่ใช่เพื่ออะไรนอกจากตัวของ การกระทำเองหรือนอกจากความงามของตัวรูปปั้นเอง (ความงามเพื่อความงาม) หมอค็รักษาคนไข้ เพราะมันเป็นหน้าที่ การรวมตัวเป็นรูปปั้น (ของส่วนประกอบต่าง ๆ) ก็เพื่อความงามของตัวรูปปั้นเอง โดยไม่มีลักษณะที่ว่าการรวมตัวของชิ้นส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นรูปปั้นที่สวยงาม จะมีจุดประสงค์อะไรมากไปกว่าเป็นไปเพื่อความ "สวยงาม" ของตัวรูปปั้นเอง (คือไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการค้าขาย ฯลฯ) การที่หมอค็รักษาคนไข้ก็เช่นเดียวกัน เพราะหมอค็เข้าใจแต่เพียงว่าการกระทำเช่นนั้นของเขาเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม แต่เขาไม่รู้อะไร ถ้าจะให้เขาบอกว่าทำไมการที่เขาทำเช่นนั้นจึงเป็นการกระทำที่ "ถูกต้อง" เขาก็คงจะตอบในลักษณะที่ยอนถามเราว่า "แล้วคุณเข้าใจ ความสวยงามหรือเปล่าวามันคืออะไรแน่" เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะทั้ง "สวยงาม" และ "ถูกต้อง" ต่างก็เป็นความคิดเชิงเดี่ยว (Simple Idea) ที่ไม่อาจอธิบายออกมาได้อะไรกันแน่ นอกจากเราจะมีประสบการณ์ด้วยตัวของตัวเองโดยตรง เช่นเดียวกันการที่เราเข้าใจว่า "สีแดง" คืออะไร เป็นต้น นั่นคือหมอค็ก็คงบอกว่า การที่เขาว่าการกระทำของเขาในขณะนั้นถูกต้อง คำตอบก็เพราะว่ามันถูกต้องก็คงเท่านั้น คือในตัวของการกระทำเองมีคำตอบอยู่แล้ว เราไม่จำเป็นต้องหาพื้นฐานใด ๆ (เช่นทางประโยชน์ หรือความสุข) มาเป็นที่รองรับความถูกต้องของการกระทำเช่นนั้นของเรา แต่ปัญหาที่คือการรับรู้ว่าจะไรถูกต้องไรผิดนั้นรอสจะใช้วิธีการ "หยั่งเห็น" (ซึ่งมองเห็นได้ โดยที่รอสบอกถึงการเข้าใจความงามว่าเช่นเดียวกับความถูกต้องคือแต่ละคนต้องมีประสบการณ์ด้วยตัวของตัวเอง โดยไม่ผ่านตัวกลางใจ) นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งเราจะถูกันในรายละเอียดต่อไป

การหยั่งเห็น (Intuition) ช่วยให้เราเข้าใจธรรมชาติของความ

ถูกต้องทางศีลธรรม

เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างบนนั้น ก็เป็นความคิดที่แสดงว่า ความถูกต้องทางศีลธรรมคือความเหมาะสมทางศีลธรรมที่ไม่ใช่มีความหมายเท่าเทียมกันทุกประการกับ "ความดี" (ความถูกต้องในทรศนะของสุข-ประโยชน์นิยม) แต่ความถูกต้องหรือความเหมาะสมทางศีลธรรมเป็นอย่างไรแน่ เพราะเท่าที่รอสและบรอด บอกไว้ว่าความถูกต้องหรือเหมาะสมทางศีลธรรมในตอนต้น ๆ ของ 2.1 นั้น เป็นการแสดงว่า มันเป็นสิ่งที่เราสามารถเข้าใจได้เช่นเดียวกับสีแฉงหวาน ฯลฯ เพราะเราไม่อาจจะใช้การวิเคราะห์แยกแยะออกมาได้ ซึ่งรอสได้กล่าวเอาไว้ว่า

... ถ้าทรศนะของศาสตราจารย์บรอดถูกต้อง, อย่างที่ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเช่นนั้น (เช่นกล่าวมาแล้วข้างต้น) ความถูกต้องทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงซ้อนชนิดหนึ่ง เพราะมันอยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมที่สวทยานุทั้งหมด มันจึงได้รับคุณสมบัติของความเหมาะสมเข้าไปในตัวของมันเองควย (ความถูกต้องทางศีลธรรม) และในขอบเขตของความเหมาะสมทั้งหมด ยังมีความแตกต่างซึ่งทำให้ความถูกต้องทางศีลธรรมแตกต่างจากความถูกต้องในรูปแบบอื่น ๆ, แต่ตัวของมันเอง... เราสามารถให้คำนิยามความถูกต้องทางศีลธรรม (เช่นเดียวกับ "สีแฉง" ซึ่งเราไม่สามารถให้คำนิยามได้อย่างบริบูรณ์... นอกจากเราสามารถพูดได้ว่า มันเป็นสีแฉงเท่านั้น) และในทำนองเดียวกัน เราก็สามารถให้คำนิยามความถูกต้องทางศีลธรรมใด (เช่นเดียวกัน), เพราะเราสามารถพูดได้ว่า มัน เป็นแบบของความเหมาะสมแบบหนึ่ง แต่เราเองก็ไม่อาจให้คำนิยามมันได้อย่างสมบูรณ์ เพราะถ้าเราถามว่า มันเป็นความเหมาะสมชนิดใด เราก็

เพียงสามารถพูดได้ว่ามัน^๒เป็นความเหมาะสมชนิดหนึ่งที่มีความถูกต้อง ๓ เหมือน
ศาสตราจารย์บรอดทำให้เราได้คิดว่า^๓เป็นการถูกต้องที่ไม่สามารถให้การ
พิจารณาการให้คำนิยามในลักษณะเช่นนี้อีกต่อไป^๑

---

¹ Ibid., pp. 54 - 55.

"If Professor Broad's view is correct, as I think it is, moral rightness is a complex characteristic. It includes in it the generic quality of suitability, which it shares with the rightness of an element in a beautiful whole. And it includes in it the differentia which distinguishes it from every form of rightness but itself. It is a complex characteristic, just as redness is a complex characteristic, including in it a generic and a differential element. Now redness, though complex, is not definable; we can begin to define it, when we say it is a form of colour, but we cannot complete the definition, since if we try to state what distinguishes it from other forms of colour we can only say that it is the being redness that does so. In the same way we can begin to define moral rightness, because we can say it is a form of suitability; but we cannot complete the definition, since if we ask what kind of suitability it is we can only say that it is the kind of suitability that is rightness. Professor Broad seems to me to be right in considering that no further analysis of it is possible."

นั่นคือรอต้องการแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของความถูกต้องทางศีลธรรมว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร กล่าวคือ รอเห็นว่าแท้จริงความถูกต้องทางศีลธรรม (ซึ่งเปรียบได้กับความงามของรูปปั้นดังกล่าวมาแล้ว) ในตัวของมันเองเป็นสิ่งที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะเชิงซ้อน (Complex Characteristic) (ในแง่ของการทำความเข้าใจ) คือมีทั้งคุณลักษณะของความสัมพันธ์ภายใน และคุณสมบัติทางภายนอก (ซึ่งจะกล่าวต่อไป) คุณสมบัติภายในก็เช่นเดียวกับความงามของรูปปั้นจากตัวอย่างที่ยกไปข้างบน คือเป็นการบ่งบอกถึงคุณสมบัติภายใน (เช่นเราบอกว่าการกระทำ ก. ถูกต้อง เพราะมันถูกต้องนั้น เราหมายความว่า การกระทำ ก. ถูกต้อง เพราะมันถูกต้อง เราให้เหตุผลได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการบอกว่ามันถูกต้อง เพราะเป็นการกระทำที่นำมาซึ่งผลประโยชน์หรือความสุขมาให้เรา ฯลฯ) อีกลักษณะหนึ่งของคุณสมบัติของความถูกต้องทางศีลธรรมก็คือ คุณสมบัติภายนอกหรือความสัมพันธ์ภายนอกคือระหว่างความถูกต้องเหมาะสมรูปอื่น ๆ เช่นความเหมาะสมทางสังคม ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ในลักษณะนี้ ความถูกต้องทางศีลธรรมมี "ส่วนรวม" กับความเหมาะสมเหล่านั้นก็เฉพาะในส่วนของ "ชั้น" (คือมีชั้นของความเหมาะสมเหมือนกัน) ความเหมาะสมเท่านั้น

กล่าวคือ ในชั้นของความเหมาะสม (ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกต่าง ๆ มากมายเช่น ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ ทางสังคม เป็นต้น หรือแม้แต่ความเหมาะสมทางศาสนหรือที่กล่าวมาแล้วก็ตาม) มีความเหมาะสมทางศีลธรรมอยู่ในฐานะเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งด้วย ที่บอกว่าความถูกต้องทางศีลธรรมของการกระทำหนึ่งมีความสัมพันธ์ภายใน ก็หมายความว่า บรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นกิจกรรมที่ถูกต่อนั้น จุดประสงค์ของการรวมตัวของมัน (องค์ประกอบ) ก็เพื่อความถูกต้องของการกระทำเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อสิ่งอื่นนอกตัวของการกระทำที่ถูกต่อนั้นเอง (เช่นเดียวกับความงามเพื่อความงาม) แต่ในอีกแง่หนึ่งคือความสัมพันธ์ภายนอก หน่วยของการกระทำที่ถูกต่องานศีลธรรมโดยตัวของมันเองแล้ว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสมาชิกหน่วยอื่น (เช่นความเหมาะสมทางสังคม) ในชั้นความเหมาะสมเลย คือไม่มีความ

สัมพันธ์ภายนอก แต่ที่สัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ เพราะต่างก็อยู่ในชั้นของ "ความเหมาะสม" เดียวกันเท่านั้น พุคฺงาย ๆ เหตุที่บอกว่าความถูกต้องทางศีลธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงซ้อน ก็เพราะในขณะที่มันมีความสัมพันธ์เป็นเอกลักษณ์ของมันเอง (ความสัมพันธ์ภายใน) มันไม่ใช่สิ่งอื่นนอกจากเป็นตัวของมันเองก็เพราะสิ่งนั้นเอง (ความสัมพันธ์ภายใน) ทำให้มันแตกต่างจากสมาชิกอื่น ๆ คือ ก. เป็นคน ข. ก็เป็นคน แต่ ก. และ ข. ต่างกันคือต่างก็มีเอกลักษณ์ของตัวเองซึ่งผู้อื่นไม่มี และสิ่ง ๆ นั้นนี้เองทำให้ ก. และ ข. ไม่เหมือนกัน ในทั้ง ก. และ ข. ไม่เหมือนกัน แต่ทั้ง ก. และ ข. ต่างก็เป็นคนเช่นเดียวกัน ซึ่งสภาพของความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของการกระทำใด ๆ นั้น รอสบอกว่าเราสามารถเข้าถึงได้ โดยการ "หยั่งเห็น" เช่นเดียวกับการที่เราเห็น "ความแดง" ของดอกกุหลาบซึ่งจะแตกต่างกันโดยวิธีการเท่านั้น คือการหยั่งเห็นความถูกต้องทางศีลธรรมเป็นปรากฏการณ์ทางจิตใจ ส่วนความคิดประการหลังเป็นการเข้าถึงที่เป็นไปโดยปรากฏการณ์ทางกายภาพ

ดังกล่าวดำแล้วเมื่อเป็นเช่นนั้นคือความคิดเรื่อง "ถูกต้อง" เราไม่อาจให้คำนิยามหรือการนิยามใดอย่างสมบูรณ์แล้ว เราจะบอกได้อย่างไรว่าการกระทำใดเรียกว่า ถูก (หรือเหมาะสม) หรือผิด (ไม่เหมาะสม) รอสบอกว่า ถ้าเราสามารถปฏิบัติหรือเลือกกิจกรรมไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในเวลานั้นมากที่สุดละก็ (โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไรนอกจากสภาพภายในของการกระทำเอง) เราจะเรียกการกระทำนั้นว่าถูกต้อง เรา สามารถรู้ได้ทันทีที่เห็นว่า จะเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ถ้าเรามีประสบการณ์กับสถานการณ์ทางศีลธรรมต่าง ๆ รอสเขียนไว้ตอนหนึ่งว่า "เมื่อเราประสบกับสถานการณ์ทางศีลธรรม สิ่งที่เราเห็นครั้งแรก

---

¹ เราหมายถึงผู้มีการศึกษาและความคิดดี ซึ่งรายละเอียดจะดูได้จากหัวข้อ สาขุชน-มาตรฐานการตัดสินความถูกต้องของการกระทำต่อไป

ก็คือความมีอยู่ของความเหมาะสมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบ หรือความรับผิดชอบต่าง ๆ หรือคำเรียกร้องหรือภาระความจำเป็นเฉพาะหน้า คำคำไหนก็ได้ที่เราชอบมากกว่า"¹

หมอดีเป็นตัวอย่างที่ดีของการแสดงความคิดเช่นนี้ของรอส หมอดีจะรู้ได้ทันทีว่าระหว่างการพูดสัจย์ และการช่วยชีวิตคนนุญอะไรที่เหมาะสมสำหรับเขาในเวลานั้นมากกว่ากัน เพราะไม่เป็นการยากอะไรที่จะคิดได้ว่าอะไรที่กระทำแล้วก่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คนแต่ละคนประสบอยู่ รอสเขียนไว้อีกว่า "สำหรับตัวข้าพเจ้าเองแล้ว ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการยากที่จะเข้าใจ .... สิ่งที่มีการกระทำมุ่งไปเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์"²

คือหมายความว่ามีอะไรบางอย่าง (อาจจะ เป็นผลจากการศึกษาซัดเกลลา ฯลฯ - รายละเอียดจะกล่าวไว้ในหัวข้อสาขุชน) ที่บอกเราได้ว่า การกระทำที่เราเลือกนั้นเหมาะสมอย่างที่สุดแล้วกับสถานการณ์ตอนนี้ ซึ่งเรามีประสบการณ์ของรับผิดชอบหรือประสบอยู่เป็นการเฉพาะหน้าในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งบางทีเราอาจจะบอกได้ไม่ถนัดนักกว่า สิ่งนั้น คืออะไร แต่เราสามารถหยั่งรู้ได้ว่าอะไรถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งรอสเชื่อว่าเป็นสมรรถภาพของคนมีเหตุผล และได้รับการซัดเกลลามาสอดคล้องกัน และมีเหมือนกัน และรู้ได้ว่าในสถานการณ์ทางศีลธรรมหนึ่ง ๆ การกระทำเช่นนี้เราควรนำไปปฏิบัติ เพราะมันถูกต้องโดยไม่ได้คิดความมันถูกต้องเพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด "ความดี"

¹Ibid., p. 315.

"...when we face a moral situation, what we see first is the existence of component suitabilities (i.e., rightnesses) or responsibilities, or claims, or prima facie obligations- whichever language we prefer."

²Ibid., p. 81.

"I feel, myself, no difficulty in recognizing...something in virtue of which that act tends to be fitting to the situation."

แกวปฏิบัติหรือไม่ เพียงแต่มันเป็นความจำเป็นทางศีลธรรมที่เราจะต้องทำเท่านั้น รอสเขียนเพิ่มเติมไว้อีกตอนหนึ่งว่า

...ถ้าเราหันกลับมาขอตัดสินทางศีลธรรมที่เราใช้คำว่า "ถูกต้อง" เช่น "นี่คือการกระทำที่ถูกต้อง" เป็นที่แจ่มชัดว่าโดยประโยคนี้นี้เราหมายความว่า "การกระทำนี้เป็นการกระทำที่ควรได้รับการนำไปปฏิบัติ" การกระทำนี้เป็นความจำเป็นทางศีลธรรม¹

ดังนั้นเราจึงกล่าวสรุปได้ว่า รอสเห็นว่าความถูกต้องทางศีลธรรมก็คือความเหมาะสมทางศีลธรรม แตกต่างจากความเหมาะสมทางค่านิยม ซึ่งก็อาจมีส่วนคล้ายกันบ้าง (ผลพลอยได้ของการกระทำ) แต่ก็ไม่เหมือนกันโดยทุกประการ และเราสามารถรู้ได้ทันทีว่าอะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร อะไรไม่ควร ด้วยการหยั่งรู้ในคุณลักษณะของตัวการกระทำเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของการรู้จักธรรมชาติของความถูกต้องทางศีลธรรม โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการอธิบายใด ๆ มาช่วย เช่นเราเห็นสีแดง เราก็บอกได้ทันทีว่ามันไม่เหมือนกับสีคำ เป็นต้น ซึ่งก็เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ของพวกอภิปรัชชานิยมโดยทั่วไป

3. กฎที่ถูกต้องมาจากการรู้จักเลือกสรร

จากความคิดเรื่องความเหมาะสมของรอสข้างบนนี้ก็หมายความว่าไม่มีการกระทำรูปแบบใดเพียงอย่างเดียวเช่นการรักษาสัญญา โดยตัวของมันเองแล้วมีความถูกต้องได้อย่างแท้จริงตายตัวเลย เพราะจากตัวอย่างของหน้าที่การรักษาสัญญา รอสบอกว่าการรู้วาทคนคนหนึ่งรักษาสัญญาของเขานั้น เราเองก็ไม่อาจรู้ด้วยว่าสิ่งที่เขาทำนั้น

¹ Ross, The Right and The Good, p. 3.

"...if we turn to the sort of moral judgement in which we use the word 'right', such as 'this is the right act,' it is clear that by this we mean 'this act is the act that ought to be done,' 'this act is morally obligatory'

ถูกต้องจริง ๆ หรือไม่ ความรู้เช่นนี้จะเป็นเพียง "ความอาจจะเป็นไปได้" ของการกระทำหนึ่ง ๆ เท่านั้น¹ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าเราจะไม่คอยมีความมั่นใจกับสิ่งเหล่านี้ (ความถูกต้องของการกระทำ) ก็มีหนทางที่พอจะเป็นไปได้โดยพิจารณาซึ่งนำหน้ากับบรรดาหน้าที่ขั้นต้นที่มีอยู่ในขณะนั้นอย่างรอบคอบเสียก่อนด้วยสามัญสำนึก (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ในหัวข้อสาขุชน-มาตรฐานศีลสินหน้าที) และเลือกเอาการกระทำที่เราเชื่อว่าจะนำเราไปสู่ความสำเร็จ คือเราจะเลือกการกระทำนั้นมาเป็นหน้าที่แท้จริงของเรา เพราะเราเชื่อว่าเป็นการกระทำที่มีพลังบังคับเรารุนแรงที่สุดในขณะนั้น และถือว่าการกระทำของเราเช่นนั้นในสถานการณ์นั้นเหมาะสมหรือถูกต้องที่สุด รอสเชื่อว่าวิธีนี้จะช่วยให้การปฏิบัติภารกิจของเราเป็นไปได้ แมว่าระดับขั้นของความถูกต้องจะไม่สูงสุด และเป็นเพียงแค่ว่า "ความอาจจะเป็นไปได้" (Probability) ก็ตาม ก็เป็นมาตรฐานที่ดีที่สุดสำหรับคนธรรมดาอย่างเรา รอสเขียนไว้ว่า

... เมื่อข้าพเจ้าตกอยู่ในสถานการณ์อย่างหนึ่งซึ่งอาจเกิดขึ้นกับข้าพเจ้าเสมอ ๆ ซึ่งมีบรรดาหน้าที่ขั้นต้นทั้งหลายบังคับข้าพเจ้า, สิ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องทำก็คือศึกษาสถานการณ์ในเวลาอันใหม่มากที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าสามารถทำได้ จนกระทั่งข้าพเจ้าสามารถสร้างความรู้ลึกลับที่ใดตามกฎพิจารณาแล้ว (ไม่มีอะไรมากกว่านี้อีกแล้ว) ว่าในสถานการณ์เช่นนั้นเพียงหน้าที่ประการเดียวเท่านั้นซึ่งบังคับข้าพเจ้ามากกว่าหน้าที่อื่น ๆ (หน้าที่ขั้นต้นขณะนั้น) ดังนั้นข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องถูกบังคับให้คิดไปว่าการกระทำหน้าที่ขั้นต้น เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องทำโดย

¹ Ross, The Right and The Good, pp. 30 - 31.

ปรากฏจากข้อกังขาใด ๆ ทั้งสิ้นในสถานการณ์เช่นนี้

นั่นคือรอดเห็นว่า เราจะเลือกเอาการกระทำที่มีความถูกต้องขั้นต้นมากกว่า
ก การกระทำที่มีความผิดขั้นต้นมาเป็นหน้าที่ของเรา เมื่อเราได้พิจารณาความที่พอจะเป็นไป
ได้ต่าง ๆ² ซึ่งจะเห็นได้ว่ารอดพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมใด ๆ ที่จะถือเป็น
หน้าที่โดยมองคุณเหตุการณ์โดยรวม (A Toti- Resultant Attribute)
แล้วตัดสินใจว่าในบรรดาหน้าที่ขั้นต้นนั้นหน้าที่ใดเป็นหน้าที่ที่แท้จริง คือมีความถูกต้องเหมาะ
สมสำหรับตัวปฏิบัติในขณะนั้น รอดไม่ได้ตัดสินใจเลือกการกระทำใด ๆ โดยมองข้าม
สภาพความเป็นจริงในขณะนั้น ฉะนั้นการกระทำต่าง ๆ เช่นการรักษาสัญญา หรือการ
ช่วยชีวิตมนุษย์หรือการพูดสัจย์ (ในตัวอย่างของหมอดี) ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรง ก็อาจ
เป็นสิ่งที่ผิดขั้นต้นได้หากในขณะนั้นมีหน้าที่อื่นที่มีพลังอำนาจบังคับกระทำมากกว่า คือผู้
ปฏิบัติเห็นสมควรนำไปปฏิบัติหรือมีความปรารถนาจะทำหน้าที่... (การช่วยชีวิตมนุษย์)
มากกว่าอย่างอื่นในขณะนั้น เพราะความผิด-ถูกของการกระทำไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
ตัวหน้าที่เท่านั้น ดังกล่าวมาแล้วซึ่งรอดก็กล่าวเสริมไว้อีกว่า

...เมื่อเวลาที่เราคิดว่าตัวเองมีเหตุผลในการ เลิกสมสัญญา และโดยแท้จริงแล้ว
เรามีความจำเป็นทางศีลธรรมที่จะต้องทำอย่างนั้น (ทำลายสัญญา) ก็เพื่อจะทำ

¹Ibid., p. 19.

"When I am in a situation, as perhaps I always am, in which more than one of these prima facie duties is incumbent on me, what I have to do is to study the situation as fully as I can until I form the considered opinion (it is never more) that in the circumstances one of them is more incumbent than any other; then I am bound to think that to do this prima facie duty is my duty sans phrase in the situation."

²Ibid, pp. 41, 46.

ให้ความทุกข์เข็ญของผู้คนเบาบางลง เราก็ไม่ได้หยุดคิดแม้ชั่วครู่ว่าเรามีหน้าที่ขั้นต้นที่จะต้องรักษาสัญญาไว้ต่อไป และสิ่งนี้ (เหตุผลในการเลิกสัญญา) ก็ทำให้เรารู้สึกว่าไม่ใช่เป็นเรื่องน่าอับอายหรือเสียตบตาหลังเลย แต่ออกจะเสียใจเสียมากกว่าเนื่องจากการประพฤติของเราเช่นนั้น และยิ่งไปกว่านั้นเราเองก็รู้ตระหนักว่ามันเป็นหน้าที่ของเราที่จะทดแทนไปในทางใดทางหนึ่งให้กับคู่สัญญาของเราในการที่เราได้ทำลายสัญญานั้นไป¹

รอดเชื่อว่าคนธรรมดาหรือนักศีลธรรมส่วนมาก (ยกเว้นคานท์) ต้องคิดว่า เป็นเช่นที่เขาพูดมานี้ คือถ้าคุณทั่ว ๆ ไปเข้าใจความแตกต่างระหว่างหน้าที่ขั้นต้นและหน้าที่สูงสุดแล้วว่าการกระทำเฉพาะอย่างและในสถานการณ์เฉพาะหนึ่ง ๆ เราควรต้องเข้าใจได้ว่า บางครั้งการประพฤติเป็นสิ่งถูกต้อง (ซึ่งแน่ละในบางกรณีก็เป็นสิ่งผิด) ก็เพราะการกระทำแต่ละอย่างแต่ละครั้งประกอบไปด้วยแง่มุม ปัจจัยต่าง ๆ มากมายและในเวลาที่เราพิจารณาเลือกกิจกรรมใดเป็นหน้าที่ของเรา นั้น เราอาศัยการพิจารณาคุณสมบัติที่เป็นผลรวมเท่าที่มีอยู่ในธรรมชาติของการกระทำทั้งหมดซึ่งจะต้องไม่น้อยไปกว่านี้ด้วย² เมื่อเป็นเช่นนี้จำเป็นอยู่เองที่ความผิด-ผิดของการกระทำจะมีลักษณะสัมพันธ์อย่างเด่นชัด กล่าวคือ การกระทำทุกอย่างจะใคร่ขอว่าถูกก็เพื่อเป็นผลดีแก่คนคนหนึ่ง แต่ในทางกลับกัน อีกคนหนึ่งอาจจะเห็นผิดไปได้ ซึ่งรอดถึงกับบอกว่า

¹Ibid., p. 28.

"When we think ourselves justified in breaking, and morally obliged to break, a promise in order to relieve some one's distress, we do not for a moment cease to recognize a prima facie duty to keep our promise, and this leads us to feel, not indeed shame or repentance, but certainly compunction, for behaving as we do; we recognize, further, that it is our duty to make up somehow to the promisee for the breaking of the promise.

²Ibid.

"ไม่มีการกระทำใดที่มีผลดีแก่คนคนหนึ่ง โดยไม่ทำให้อีกคนหนึ่ง (เดือดร้อน) กระทบกระเทือนไปเลย"¹

อย่างที่ทราบกันมาแล้ว เหตุการณ์แต่ละอย่างแต่ละครั้ง เราอาศัยกฎเกณฑ์ตัดสินการกระทำที่แตกต่างกันไป (ตัวอย่างหมอดี การช่วยชีวิตมนุษย์และการพูดสัตย์) เหตุผลก็เพียงเพื่อจะได้เหมาะสมในการปฏิบัติ นั่นคือจะเห็นได้ว่าในบางครั้งกฎบางกฎต้องเอาออกไปเพื่อความเหมาะสม หรือบางทีก็ต้องเพิ่มกฎบางกฎเข้ามา แต่ที่จริงในเหตุการณ์ทุก ๆ เหตุการณ์ เราไม่อาจขาดกฎที่เกี่ยวข้องด้วยศีลธรรมไปได้เลย² ซึ่งก็หมายความวลในแต่ละครั้งที่มีเหตุการณ์อย่างหนึ่งเกิดขึ้น กฎต่าง ๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีอยู่เสมอไม่กฎใดก็กฎหนึ่งหมุนเวียนกันไปเพื่อตัดสินการกระทำใด ๆ ของเราให้เหมาะสมกับเหตุปัจจัยต่าง ๆ ในขณะนั้น คือรอสตองการบอกว่าการที่เราเลือกการกระทำหนึ่ง ๆ ให้เป็นหน้าที่ตามความปรารถนาของคนเรานั้น ก็เพราะเราเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำได้ในสถานการณ์นั้น นั่นคือกิจกรรมนั้นมีความถูกต้องอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว และการกระทำอื่นที่เราไม่ได้เลือกทำนั้นไม่ถูกต้อง (หรือไม่เหมาะสม) ในสถานการณ์นั้น แต่ความถูกต้องของการกระทำนั้นก็เป็นไปได้ในสถานการณ์อื่น ๆ อีกแห่งหนึ่ง³ กล่าวคือกฎทางศีลธรรมกฎนี้ (การช่วยชีวิตมนุษย์-หมอดี) มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ตอนนี้มากกว่าการไขกฎอื่นใด (ในที่นี้คือการพูดสัตย์) และเราไม่ได้เลือกกฎอื่นเอามาตัดสินการกระทำของเราครั้งนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าความว่ามันผิด (โดยตัวของมันเอง) เพียงแต่ถ้าเราจะพูดถึงมันก็คงพูดได้ว่า กฎนั้นไม่

¹ Ross, Foundations of Ethics, pp. 33 - 34.

"...there is probably no act, for instance, which does good to any one without doing harm to some one else, and vice versa.

² Ibid., pp. 111-112.

³ Ibid., p. 53.

เหมาะสมกับสถานการณ์ในเวลานี้เท่านั้น ตัวอย่างหมอตีโกหกคนไข้เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล การพูดปดในเวลานี้เราพูดได้ว่าเป็นสิ่งเหมาะสมหรือถูกต้องก็ได้กับสถานการณ์ตอนนี้ (แต่ความจริงการพูดปดจะเป็นความผิดขั้นต้น ซึ่งถูกรอบคลุมด้วยหน้าที่ "การช่วยชีวิตมนุษย์" ที่มีอำนาจบังคับผู้กระทำเหนือกว่าการพูดปด และการช่วยชีวิตมนุษย์ก็เป็นความถูกต้องขั้นต้นที่ปรากฏออกมาให้เราเห็นกันจริง ๆ) แต่ในขณะที่เดียวกัน การพูดความจริงในกรณีนี้อาจได้รับการยอมรับว่าไม่มีความเหมาะสมหรือถูกต้องก็ได้ (จากเหตุผลข้างบนเดียวกัน) ซึ่งจะสังเกตว่าทั้ง 2 กรณีนี้โดยตัวกฎเองเราไม่อาจพูดได้เต็มหัวว่าผิดหรือถูกเพราะเหตุการณ์แต่ละอย่างแต่ละครั้งเป็นสิ่งสัมพัทธ์ เมื่อเป็นเช่นนั้นเราจะหาอะไรมาเป็นตัวตัดสินซึ่งเราวางใจได้ความมันจะช่วยเหลือเราอย่างซื่อสัตย์ในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ เป็นหน้าที่

4. สาขชน (Best People) -มาตรฐานตัดสินการกระทำ

ดังกล่าวนั้นแล้วลักษณะของการกระทำหรือหน้าที่ของเราเป็นสิ่งสัมพัทธ์ เป็นปัจเจก การแสวงหามาตรฐานที่แน่นอนเพื่อใช้ตัดสินการกระทำแต่ละครั้งของเราจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งรอส์ก็ออกตัวไว้อย่างชัดเจนว่า เขาเองก็ไม่อาจจะหากฎเกณฑ์เช่นนั้นได้ และต้องอาศัยสามัญสำนึกหรือประสบการณ์ช่วยพิจารณาด้วย รอส์เขียนไว้ว่า

- เพราะการแสวงหาลักษณะบังคับของหน้าที่โดยตรงโดยการ เปรียบเทียบนั้น เทาที่ชาวเขาสามารถพบได้นั้นไม่มีกฎโดยทั่วไปสามารถนำออกมาที่แผ่ให้เราทราบได้ เราสามารถพูดได้แต่เพียงว่าการบังคับที่รุนแรงจะมีอยู่ในหน้าที่ที่เรียกว่า

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

"หน้าที่โดยตรง" เท่านั้น อันใดแก่หน้าที่ในการรักษาสัญญา...และส่วนที่เหลือ
 เราก็ต้องยึดถือเอาข้อตัดสินใจที่ไต่รับจากการใคร่เห็นมากเท่านั้น และในความ
 หมายถึงหน้าที่เฉพาะเจาะจงในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ นั้นมีความมีคุณพลัดคนของ
 สูง...แต่มันก็ยังเป็นเครื่องนำทางเท่าที่เรามีอยู่เพื่อการทำหน้าที่

จากการพิจารณาข้อความข้างบนนี้จะเห็นได้ว่า เราไม่อาจหากกฎเกณฑ์
 อะไรที่แน่นอนตายตัวหรือเป็นสากลเพื่อตัดสินกิจกรรมหนึ่ง ๆ ว่าเป็นหน้าที่แท้จริง
 ของเราได้ เพียงแต่กิจกรรมใดมีพลังกระตุ้นเราอย่างรุนแรงกว่ากิจกรรมอื่น เรา
 ก็เลือกเอากิจกรรมนั้นไปปฏิบัติตามความปรารถนาซึ่งเรื่องนี้เราก็ได้พูดกันไปแล้วใน
 เรื่องหน้าที่แท้จริง และมาตรการอันนี้หรือสักบอกว่าเราก็จำต้องอาศัยประสบการณ์มา
 ช่วยในการพิจารณา แต่อย่างที่เราบอกกันแล้วความรู้อาจมาจกประสบการณ์ยอมไม่ใช่
 สิ่งที่แน่นอนตายตัว ไม่ว่าจะเป็นแง่ของความถูกต้องหรือความผิด แต่อย่างไรก็ตาม
 มาตรการอันนี้ก็เป็นสิ่งที่ดีสุดเท่าที่เรามีอยู่และเป็นไปได้ นอกจากนี้แล้วรอดยังยืนยัน
 ว่าจริงอยู่มาตรการนี้มาจากประสบการณ์ แต่จำต้องอาศัยวิจารณ์งานของผู้ทรงปัญญา
 คนคิดสร้างเสริมด้วยเหตุผลให้ไต่ผลออกมาที่ดีที่สุดหรือให้เป็นมาตรการที่น่าเชื่อถือใน

¹ Ross, The Right and The Good, pp. 41 - 42.

For the estimation of the comparative stringency
 of these prima facie obligations no general rules can, so far
 as I can see, be laid down. We can only say that a great deal
 of stringency belongs to the duties of 'perfect obligation'-
 the duties of keeping our promises, of repairing wrongs we have
 done, and of returning the equivalent of services we have
 received. For the rest, This sense of our particular duty in
 particular circumstances, preeded and informed by the fullest
 reflection we can bestow on the act in all its bearings, is
 highly fallible, but it is the only guide we have to our duty.

การใช้ตัดสินการกระทำของเรามากที่สุด นั่นคือรอสอบกว่าคนเราสามารถขบคิดแนวทางที่ถูกต้องจากประสบการณ์โดยอาศัยเหตุผลหรือหลักการใช้เหตุผลของเราได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในฐานะเป็นสัตว์ที่มีเหตุผลมีสิ่งเหล่านี้หรือรู้อยู่สิ่งเหล่านี้ได้เหมือน ๆ กัน ซึ่งรอสักพักไว้ว่า

... การให้ความเชื่อถือข้อสัจข้อเท็จจริงยังมีค่าเสียยิ่งกว่ารูปแบบที่เป็นระบบใด ๆ เสียอีก และถ้านคนเราหากไขว้จากรูปแบบครุณคิคุตรีกตรองต่อไป เขาก็จะคอย ๆ พบพื้นฐานที่เป็นเหตุเป็นผล คือ ยิ่งคนคิดจากข้อเท็จจริงเท่าไร เราก็สามารถมีสมรรถภาพในการตัดสินใดไกล เคียงหลักของเหตุผลมากขึ้นเท่านั้น¹

นั่นคือรอสักเชื่อหลักของเหตุผลและประสบการณ์ของเราในธรรมชาติ เช่นเดียวกับอริสโตเติล ซึ่งเน้นสมรรถนะพิเศษของคน คือการใช้เหตุผลหรือความสำนึกทางศีลธรรมซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของมนุษย์มีความคิดทางค่านิยม (Idealism) โดยทั่วไป ซึ่งอาศัยความรู้สึกนึกคิดเป็นเครื่องมือเข้าถึงหลักความจริง และรวมถึงความนึก-ถูกทางค่านิยมด้วย รอสได้พูดเป็นเชิงเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือระหว่างข้อมูลทางจริยศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ (หรือประสบการณ์) ไว้ควยว่า "ความรู้สึกนึกคิดทางค่านิยมของคนที่มีความคิดและการศึกษาค้นไขเป็นข้อมูลทางจริยศาสตร์ได้เช่นเดียวกับการรับรู้ทางผัสสะเป็นข้อมูลของวิทยาศาสตร์ธรรมชาตินั่นเอง"²

¹ Ibid., p. 23.

Loyalty to the facts is worth more than a symmetrical architectonic or a hastily reached simplicity. If further reflection discovers a perfect logical basis for this or for a better classification, so much the better.

² Ibid., p. 41.

"...the moral convictions of thoughtful and well-educated people are the data of ethics just as sense-perceptions are the data of a natural science.

ข้อความนั้นนอกจากจะได้อธิบายถึงลักษณะของข้อมูลทางศีลธรรมแล้ว รอสยังได้ให้ความสำคัญแก่สาธารณชน (Best People) คือผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญา ซึ่งได้รับการขัดเกลาหรือเป็นผู้มีความชาญฉลาด หรือมีความรู้ในการศึกษาคืออีกด้วย ว่าความคิดทางคานศีลธรรมของคนดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นลักษณะของความเชื่อแบบ "ชนชั้นผู้ปกครอง" (Philosopher King) ของเพลโต และในการยึดถือเอาความคิดที่น่าเชื่อถือของศีลธรรมและวิทยาศาสตร์ก็เป็นในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลใด ๆ ไม่มีคุณสมบัติพอจะให้เชื่อถือได้ ก็ถูกขจัดออกไปเสีย จะต่างกันก็โดยวิธีการ คือข้อมูลทางจริยศาสตร์จะถูกขจัดออกไปโดยอาศัยการคิดตรึกตรองทางคานศีลธรรม แต่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติจะถูกเอาออกไปโดยอาศัยกระบวนการทางผัสสะ และรอสยังบอกต่อไปด้วยว่า การคงอยู่ของรูปลักษณ์ทางความคิดคานศีลธรรม (A Body of Moral Conviction) ของสาธารณชนจะเป็นผลผลิตที่เพิ่มพูนขึ้นจากการที่คนเราได้มีการครุ่นคิดตรึกตรองเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศีลธรรมโดยทั่ว ๆ ไปอีกด้วย ดังนั้นคำตัดสินอันเกิดจากจิตสำนึกทางคานศีลธรรมของคนที่ดีที่สุดจึงเป็นรากฐานที่คนต้องพึงมีและรักษาไว้ แม้ว่าในช่วงเวลาแรก ๆ เราอาจต้องเปรียบเทียบคำตัดสินนั้น ๆ กับคนโดยทั่ว ๆ ไป ซักส่วนที่ไม่ต้องการหรือขจัดแยงออกไปเสีย¹ และคงเอาความคิดในส่วนที่มีเหตุผลไว้ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติต่อไป

แต่การที่รอสไม่อาจหากฎเกณฑ์ใดมาใช้ตัดสินพฤติกรรมของเราได้อย่างตายตัว ความถูกต้อง-ผิดของเราจึงมีสภาพที่ "เลี้ยง" อย่างช่วยไม่ได้ คือรอสได้โยนความรับผิดชอบไปให้กับ "ความรู้สึกนึกคิดทางศีลธรรมของสาธารณชน" อย่างเต็มที่ แต่รอสก็ทำให้เราเชื่อมั่นในมาตรการอันนี้ของเขาจะมีความสอดคล้องกับหลักของเหตุผลโดยทั่วไป อันเป็นพื้นฐานความมีเหตุผลทั้งหลายเนกเช่นที่เราสามารถเข้าใจ

¹Ibid., p. 41.

วิชาคณิตศาสตร์ หรือตรรกวิทยา ซึ่งเราก็คงจะรู้ได้ว่าการกระทำเช่นไรเรียกว่าถูก หรือผิด โดยรอสบอกว่าสิ่งเหล่านี้ (กฎเกณฑ์ที่เราใช้ตัดสินการกระทำ) เป็นสิ่งชัดเจน ในตัวเองโดยไม่ต้องพิสูจน์ด้วย ประสบการณ์เช่นเดียวกับเรารู้ว่าสี่แฉงไม่ใช่สี่คำ พ่อ เป็นผู้ชาย หรือ 2 คูณ 2 เท่ากับ 4 เป็นต้น คือเมื่อเรามีจิตใจที่ได้รับการขัดเกลา ในระดับหนึ่งแล้ว เราก็คงเข้าใจความถูกต้องทางศีลธรรมว่ามีลักษณะเช่นไร รอสบอกว่า

...มันเป็นสิ่งชัดเจนในตัวเองเช่นเดียวกับขอบเขตทางคณิตศาสตร์หรือความสม เหตุสมผลของรูปแบบของการอ้างเหตุผล (ในความชัดเจน) คำสั่งทางศีลธรรม ที่ใดแสดงไว้ในข้อความเหล่านี้ก็มีส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานของ จักรวาล (และเราอาจจะกล่าวเสริมอีกว่าพื้นฐานของจักรวาลใด ๆ ที่เป็นไป ได้และมีผู้มีศีลธรรมอยู่) มากเท่า ๆ กันกับโครงสร้างทางอวกาศและจำนวน ที่ใดแสดงออกมาเป็นมูลของเรขาคณิตหรือเลขคณิตในความไว้วางใจของเรา ที่มีต่อข้อความนี้ว่าเป็นความจริง เราก็คงมีความไว้วางใจเช่นเดียวกันโดย อาศัยเหตุผลของเราที่มีอยู่ในความไว้วางใจในวิชาคณิตศาสตร์ และเราจะ ไม่มีการอธิบายแยกแยะถึงความไว้วางใจของเราที่มีต่อมันในขอบเขตหนึ่งและ ไม่ไว้วางใจในขอบเขตแรกใด ในการที่ทั้ง 2 นี้ เราได้รับการทำให้เขาไป เกี่ยวของกับข้อความที่ว่าไม่อาจพิสูจน์ได้ แต่แน่นอนที่สุดไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ด้วย¹

It is self-evident just as a mathematical axiom, or the validity of a form of inference, is evident. The moral order expressed in these propositions is just as much part of the fundamental nature of the universe (and, we may add, of any possible universe in which there were moral agents at all) as is the spatial or numerical structure expressed in the axioms of geometry or arithmetic. In our confidence that these propositions are true there is involved the same trust in our reason that is involved in our confidence in mathematics; and we should have no justification for trusting it in the latter sphere and distrusting it in the former. In both cases we are dealing with propositions that cannot be proved, but that just as certainly need no proof.

¹ Ibid., pp. 29 - 30.

It is self-evident just as a mathematical axiom, or the validity of a form of inference, is evident. The moral order expressed in these propositions is just as much part of the fundamental nature of the universe (and, we may add, of any possible universe in which there were moral agents at all) as is the spatial or numerical structure expressed in the axioms of geometry or arithmetic. In our confidence that these propositions are true there is involved the same trust in our reason that is involved in our confidence in mathematics; and we should have no justification for trusting it in the latter sphere and distrusting it in the former. In both cases we are dealing with propositions that cannot be proved, but that just as certainly need no proof.

นี่เป็นพระศนะของรอสที่มีต่อความเป็นผู้มีสติปัญญาของผู้ที่ได้รับการชักเถลาว่า
สามารถใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจเลือกการทำหน้าที่ของเราได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับสภาพ
ความเป็นจริง

ดังนั้นผู้มีความคิดโดยทั่วไปจะเข้าใจได้ทันทีว่า การเลือกเอาการช่วย
เหลือชีวิตมนุษย์ ในสถานการณ์เช่นของหมอดี้ เป็นสิ่งที่เราสามารถพูดได้ว่าเป็นการ
ทำในสิ่งที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นการคล้อยตามสภาพความเป็นจริงที่คนส่วน
ใหญ่ต่างยอมรับ ในขณะที่เกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของกฎทางศีลธรรมก็ยังคงมีอยู่ต่อไป
เราไม่ไต่ละเลยหรือยึดถือเพียงความคิดใดเป็นหลักเพียงประการเดียวอย่างเช่นความ
คิดของสุชนิยมและค่านิยมที่เราพูดกันมานานแล้ว ดังนั้นในบทนี้รอสจึงได้ผสมผสาน
มติของนักคิด 2 แนวนี้เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีเหตุผลใกล้เคียง
กับความรู้สึกนึกคิดของคนธรรมดาซึ่งให้การยกย่องในคุณค่าของการทำตามกฎทาง
ศีลธรรมต่าง ๆ สูงกว่าคุณค่าของการทำ ยึดเอาผลลัพธ์ของการกระทำหรือความสุข
เพียงอย่างเดียวเป็นหลัก แต่สิ่งเหล่านี้เราก็ไม่อาจมองข้ามไปได้เช่นเดียวกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปและวิจารณ์ความคิดของรอส

ความคิดหลักของรอสบทที่ 2 ก็คือการปฏิเสธหลักสุขนิยมว่า การกระทำที่ถูกต้องและควรกระทำของเราทุกครั้งไม่ใ้มีมุ่งแสวงหาแต่ความสุข แต่ในบางครั้งเราต้องทำตามกฎทางศีลธรรมซึ่งอาจเป็นสิ่งที่สวนทางกับความสุข ยิ่งกว่านั้นรอสก็ปฏิเสธหลักความสุขของชาวประโยชนนิยมต่อมาอีกว่า หลักประโยชนนิยมก็เกือบเหมือนกับหลักของสุขนิยม คือเป็นหลักการที่มุ่งให้ความสำคัญกับความสุขของคนส่วนใหญ่ กิจกรรมใดถ้าเป็นไปได้ไปตามกฎนี้ การกระทำนี้ก็จะถือว่าถูกต้องและควรกระทำ แต่ถาตรงข้ามก็ผิด แต่การยึดหลักความสุขของประโยชนนิยม รอสเห็นว่าเป็นการมองข้ามความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวหรือเป็นตัวทำให้คนเราอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งแสดงออกมาโดยอาศัยการกระทำที่ถูกที่ควรต่อกัน แต่หากเราไปยึดถือว่าความดีคือความสุข เป็นมาตรฐานของการกระทำแล้ว (อย่างหลักการของสุขนิยมและประโยชนนิยมที่รอสโคปฏิเสธไปแล้ว) หลักการของคานท์ก็น่าจะไร้ใช้ แต่ในบทที่ 3 รอสกลับบอกว่า หลักศีลธรรมของคานท์ที่ตายตัวและสูงสุดเป็นอุดมคติเกินไป ยากแก่การที่คนธรรมดาจะถือปฏิบัติได้ รอสจึงลดความสำนึกในหน้าที่ซึ่งเป็นกฎทางศีลธรรมของคานท์ลงมาอยู่ในขอบเขตของ "ความปรารถนา" ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนมี แต่ก็เป็นความปรารถนาเพื่อการทำหน้าที่เท่านั้น ดังนั้นบทที่ 2 - 3 รอสก็ปฏิเสธทั้ง "ความดี" และ "หลักสูงสุดตายตัวทางศีลธรรม" ของสุขนิยม-ประโยชนนิยมและของคานท์ ในบทที่ 4 เขาจึงเสนอหลักการใหม่ซึ่งช่วยขจัดความขัดแย้งในหน้าที่หรือกฎทางศีลธรรมที่ตายตัวของคานท์ใหม่มาอยู่ในสภาพที่ใช่ปฏิบัติได้ให้เหมาะสมหรือถูกต้องตามแต่สถานการณ์ของแต่ละเหตุการณ์และบุคคล คือทำให้เราบอกได้ว่าเมื่อกฎศีลธรรม 2 กฎ (หรือมากกว่านั้น) เกิดขึ้นในสถานการณ์เดียวกัน แล้วเราจะต้องเลือกปฏิบัติตามเพียงกฎใดกฎหนึ่งเท่านั้น เราจะเอาอะไรมาตัดสิน (ซึ่งเป็นเหตุให้รอสต้องเสนอทฤษฎีหน้าที่ขึ้นต้นขึ้นมา) รอสก็บอกให้ว่าหากกฎใดมีความ "เหมาะสม" ที่สุด (หรือมีพลังมาบังคับผู้กระทำมากที่สุด) เราก็ถือว่าถูกต้องที่สุดในเวลานี้ สถานการณ์นั้นมาเป็นหน้าที่ ซึ่งถ้าเรามีคุณสมบัติของสาธุชนคือเป็นผู้มีการศึกษาได้รับการขัดเกลามาแล้ว เราจะเข้าใจได้โดย

ไม่จำกัดอาศัยการพิสูจน์หรือตัวการใด ๆ มาช่วยอธิบายได้ว่า กิจกรรมทางศีลธรรมใด ๆ หรือกฎทางศีลธรรมใด ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเหมาะสมที่จะได้รับการนำไปปฏิบัติ

พอถึงตรงนี้เรากงพอเข้าใจความคิดทั้งหมดของรอสว่ามีลักษณะอย่างไร เขาพยายามอธิบายแก้ไขอะไรบางอย่างในระบบจริยศาสตร์ ซึ่งเราก็ได้พิจารณากันมาากพอสมควร แต่มีสิ่ง ๆ หนึ่งที่คิดว่าเป็นความประสงค์ของรอสที่จะแสดงให้เราเห็นอย่างมากในการสร้างงานด้านจริยศาสตร์ของเขาขึ้นมาก็คือ การวางรากฐานของจริยศาสตร์ในแนวใหม่ที่เขาได้พยายามอภิปรายหัวข้อต่าง ๆ ของจริยศาสตร์โดยวิธีที่แตกต่างจากนักคิดคนอื่น ๆ อยู่บ้าง และเน้นหนักในตัวปฏิบัติว่ามีความสัมพันธ์กับรากฐานที่เขาคิดว่าควรจะเป็นนั้น แต่รอสก็บอกว่าเขาเองก็ไม่ได้คิดว่าความคิดของเขาเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือดีเสมอไป¹ เพราะเป็นการยากเหลือเกินที่จะพูดอย่างนั้น กล่าวคือถ้าสิ่งที่เราชี้แนะไปเพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติใด ๆ ไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสม เราก็อาจจะนำคำแนะนำใหม่ซึ่งใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้นมาชี้แทน และเราก็พยายามแก้ไขปรับปรุงคำแนะนำที่ผิดใหญ่ปฏิบัติใดที่ทราบข้อเท็จจริงมากขึ้นด้วย ซึ่งวิธีการอย่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ในจริยศาสตร์ระบบเก่า ๆ และเป็นสิ่งที่อาจถูกเข้าใจได้ว่าความคิดในระบบจริยศาสตร์แบบที่รอสพูดมานี้ไม่มีความแน่นอนน่าเชื่อถือ เพราะเป็นระบบที่ขึ้นอยู่กับปัญหาประจำวันที่มีอยู่มากมาย และไม่คอยซ้ำกันในเนื้อหา แต่รอสก็คิดว่าที่จริงควรจะเป็นเช่นนี้ เขากล่าวยืนยันความคิดของเขาว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Ross, Foundations of Ethics, p. 311.

... อย่างน้อยที่สุดข้าพเจ้าก็พยายามปฏิบัติงานเขียนของตัวเองที่จะหลีกเลี่ยงการพูดถึงทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเป็นแต่เพียงสิ่งที่น่าสนใจในแง่ของประวัติศาสตร์อย่างเดียว โดยการจำกัดตัวเองให้สนใจกับปัญหาต่าง ๆ ทางด้านศีลธรรมซึ่งอยู่ในความสนใจอย่างมากในปัจจุบันเท่านั้น¹

เราจะพบว่าแนวความคิดด้านจริยศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไปของรอส ไม่ใช่เป็นสิ่งใหม่ คนธรรมดาที่รู้จักกฎต่าง ๆ ของจริยศาสตร์มากพอ ๆ กับที่พวกเขาเรียนรู้จากนักจริยศาสตร์ทั้งหลายว่า ตนควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะอยู่ในสังคมได้ เขาสามารถเข้าใจได้ว่า การพูดความจริง การรักษาสัจจะ การมุ่งในความดีของบุคคลต่าง ๆ คืออะไร แต่สิ่งที่จริยศาสตร์เหล่านั้นไม่ได้บอกได้ก็คือ เมื่อพวกเขาเหล่านั้นประสบกับภาวะ "ขัดแย้ง" ระหว่างกฎทางศีลธรรมต่าง ๆ เขาควรจะเลือกหรือควรวางตัวอย่างไร จึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และสิ่ง ๆ นี้ในจริยศาสตร์ของรอสได้ถือเป็นหลักใหญ่และเป็นสิ่งใหม่ที่จะเสนอให้กับบุคคลทั่ว ๆ ไปได้เข้าใจและรู้จักจัดการกับภาวะขัดแย้งทางศีลธรรมเช่นนั้น โดยรอสบอกว่า สิ่งที่เขาควรกระทำจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องซึ่งรวมทั้งสถานภาพทางความรู้และความคิดเห็นของเขาด้วย และสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์บางอย่างเหล่านี้ ผู้ประสบจะต้องรู้ดีว่าการที่ผู้อื่นจะบอกเขาได้ แต่อาจจะมีคนช่วยเหลือแนะนำก็คงจะได้แก่ผู้ที่ใคร่ขอว่า "คนดีและฉลาด"

(A Good Man and Wise Plain Man)² หรือสาธุชนเท่านั้น ไม่ใช่มาจากคำสอนทางศีลธรรมต่าง ๆ

¹Ibid., "I have, at least, tried to stick to my task by avoiding the discussion of theories which are of merely historical interest, and by confining myself to problems which are in the forefront of ethical interest to-day."

²Ibid., p. 312.

ดังนั้นบางคนจึงว่าความคิดของรอสมีความขัดแย้งกันทั้งในด้านวิธีการเขียน และหลักความคิดแต่เราก็มอมรับว่าเพราะความเป็นจริยศาสตร์แบบประชาธิปไตย (ใน ที่นี้หมายถึงความเป็นอัตนัยทางจริยศาสตร์) จึงทำให้มีบางคนเกิดความรู้สึกสับสนในการ ทำความเข้าใจความคิดของรอส แต่ถ้าวเราได้ศึกษากระบวนการทางความคิดของเขา ทั้งหมดและละเอียดสักหน่อย เราจะพบว่าไม่มีความขัดแย้งกันเลยโดยเฉพาะถ้าเป็น ความรู้สึกของคนธรรมดาซึ่งความคิดของรอสนั้นก็เช่นเดียวกับบรอกที่รอสนำมาพูดไว้ใน "Foundation of Ethics" ๖๖

๖๖ ความถูกต้องและความผิดของการกระทำใด ๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ก็คือ เงื่อนไขของความเหมาะสมและผลประโยชน์ในสถานการณ์นั้น ๆ นักผู้สนับสนุน บริสุทธิจะปฏิเสธว่าสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ และไม่ใช่นั่นประโยชน์ ไม่เกี่ยวข้อง ของกับความถูกต้องหรือความผิดของการกระทำ ส่วนนักผู้สนับสนุน (Teleologist)¹ บริสุทธิก็ปฏิเสธว่าไม่มีความเกี่ยวข้องที่เหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมโดยตรงเช่นนั้น แต่เป็นว่าความถูกต้อง หรือความผิดของการกระทำใด ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความมีประโยชน์และไม่ มีประโยชน์เท่านั้น แต่ความคิดเห็นที่สุดโต่งทั้ง 2 ฝ่ายการนี้ ชาวเขา (บรอก) เห็นว่าผิด และอยู่ในสภาพที่ขัดแย้งกับสามัญสำนึกอย่างแน่ชัดทีเดียว²

¹มีความหมายเช่นเดียวกับ "ลัทธิหวังผล" (Consequentialism) และประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

² Ibid., p. 81.

"The rightness or wrongness of an action in a given initial situation is a function of its fittingness in that situation and its utility in that situation. The pure Deontologist would deny that its utility or disutility was relevant to its rightness or wrongness. The pure Teleologist would deny that there is such a relation as direct fittingness or unfittingness, and would make its rightness or wrongness depend entirely on its utility or disutility. Both these extremes seem to me to be wrong, and to be in flagrant conflict with common sense."

ซึ่งจากคำพูดข้างต้นที่กล่าวนี้ เราคิดว่าจะเป็นสิ่งที่คนธรรมดาผู้มีความคิด
 ทั่ว ๆ ไป ยอมรับได้ แม้จะไม่แสดงออกมาให้เห็นอย่างแจ่มชัดก็ตาม แต่อย่างน้อยก็
 คงยอมรับกับตัวเองได้ว่า การกระทำของเขาทุกอย่างหรือส่วนมากมีพื้นฐานอยู่บน
 ความคิดที่สุกโตทั้ง 2 ประการนั้นเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามความคิดของรอส
 ก็คงเหมือนกับคนอื่น ๆ ซึ่งมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ได้ ได้แก่ความคิดที่เราคิดว่ารอสไม่อาจ
 หลีกเลี่ยงการอธิบายการกระทำของเราไปจากความคิดของสุขนิยมและประโยชน์นิยม
 ได้ และลักษณะความคิดที่ว่าด้วยการเข้าถึงธรรมชาติของ "ถูก-ผิด" ของการกระทำ
 เป็นสิ่งที่ปัญหาซึ่งเราจะได้พิจารณากันเป็นลำดับไป

1. การกระทำของเราเพื่อความสุขของตนเอง

ในกรณีที่รอสกล่าวถึงสุขนิยม (ในส่วนที่เป็นหน้าที่โดยตรง เช่นการรักษา
 สัญญา) รอสได้ปฏิเสธว่าคนเรา ทุกครั้งไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่หรือมีพื้นฐานของตนอยู่
 บนความสุขหรือผลลัพธ์ที่เกิดจากการกระทำ เราสามารถทำหน้าที่ของเราได้โดยไม่อาศัย
 ความคิดที่ว่าความสุขหรือการหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ เป็นความคิดพื้นฐานที่ทุกคนต้องคำนึง
 ถึง ซึ่งจะปรากฏออกมาเป็นรูปลักษณะของการกระทำของเรา (บทที่ 2) นั่นคือรอส
 ปฏิเสธว่าคนเราไม่ได้มีความสุข-ทุกข์ เป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้การกระทำต่าง ๆ เกิด
 ขึ้นมาได้ ความคิดของรอสเช่นนี้ทำให้เราคิดไปได้ว่า รอสอาจเข้าใจความคิดของ
 สุขนิยมไขว่เขวไปหรือไม่ก็ไม่ยอมรับโดยตรง กล่าวคือ หลักพื้นฐานของสุขนิยมนั้น
 บอกว่าคนเราทุกคนย่อมแสวงหาสิ่งที่ตนคิดแล้วว่ามีประโยชน์มากกว่าจะแสวงหาสิ่ง
 ตรงข้าม ซึ่งคำว่าสิ่งที่ดีหรือมีประโยชน์ก็คือความสุขนั่นเอง (ไม่ว่าความสุขนั้นจะเป็น
 อะไรหรือของใครก็ตาม) คงไม่มีใครมุ่งแสวงหาแต่ความทุกข์ใส่ตน (โดยลำพังตัว
 ความทุกข์เองโดยความทุกข์นั้นไม่ได้เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข และผู้นั้นเป็นผู้ที่
 มีจิตใจปกติ) เพราะมันเป็นธรรมดาที่มนุษย์จะปรารถนาความสุขให้กับตนเอง (เรา
 อาจพูดได้อีกอย่างว่าโดยสภาพความเป็นจริง) ไม่ว่าความสุขนั้นจะเป็นอะไร ไกลหรือ
 ใกล้ ทางตรงหรือทางอ้อม ฯลฯ) จากตัวอย่างของ เหลียง สมุหบัญชีซึ่งรอสบอกว่า
 ตัวอย่างของผู้ปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ คือทำตามหน้าที่ของสมุหบัญชีที่เขามีอยู่อย่างเคร่ง
 ครัดโดยไม่ใฝ่หวังอะไรจากการทำเช่นนั้น ความคิดของรอสนี้จะเป็นจริงหากเขา

พิสูจน์ให้เห็นได้ว่าเหลือ (หรือใคร ๆ) ไม่ได้หวัง "อะไร" เลยในการทำหน้าที่ของเขา เหลืออาจจะหวังความก้าวหน้าในระยะไกล เช่น ตำแหน่งหรือความไว้วางใจใจที่มากกว่านี้ก็ได้ เพราะถ้าเหลือเห็นแก่เงินเพียงไม่กี่บาท อนาคตของเขาอาจจะพังลงก็ได้ หากเขาเผชิญถูกจับได้ว่าไม่สุจริตจริง หรืออย่างน้อยเขาก็อาจโดนเพ่งเล็งอย่างเงียม ๆ ก็เป็นได้ ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่ดีสำหรับเขาทั้งสิ้น และการที่เหลือทำตามหน้าที่ของเขา ก็เพราะเขาเป็นผู้ที่รอบคอบรู้จักการแสวงหาความสุขที่ดีกว่าเท่านั้นเอง และไม่वारอสจะพยายามอธิบายควยคำพูดใด ๆ ผลก็จะออกมาเช่นเดียวกัน คือ การทำเช่นนั้นของเหลือเป็นการทำไปเพื่อความรักในตัวเอง ซึ่งก็หมายความว่าเหลือมีความรักในตัวเองเป็นแรงกระตุ้นนั่นเอง คือพยายามแสวงหาความสุขให้กับตนเองโดยทางอ้อม

... (สุชนิยม)... กล่าวว่าคุณเรายอมแสวงหาแต่ทางใดหรือผลประโยชน์ของคุณอยู่เสมอ หรือจะทำในสิ่งที่คุณคิดว่าจะนำสิ่งที่ดีกว่าสิ่งเลวใด ๆ มัตเลอไรโซเทอมอธิบายความคิดเช่นนี้ว่า "ความรักในตนเอง" ซึ่งเป็น "กฎ" พื้นฐานในธรรมชาติของมนุษย์¹

คำกล่าวเช่นนี้แสดงว่าคนเราแสวงหาสิ่งที่ดีหรือมีความสุขให้ตนเองอยู่เสมอ เพราะมันเป็นสิ่งที่ธรรมชาติเหลือเกินสำหรับคนเราทุกคน และไม่วารอสจะยอมรับหรือไม่ก็ตามหรือจะใช้เหตุผลอันใดมาอ้าง ผลจากการพิจารณาในกรณีการกระทำใด ๆ ของคนเราที่มีต่อกิจกรรมหนึ่ง ๆ ก็จะออกมาเช่นนี้

2. กฎทางศีลธรรมมีไว้เพื่อรับใช้จุดประสงค์ของคุณ

จากตัวอย่างของ เขี้ยว นายความที่รอคอยขึ้นมากับรถบรรทุกประโชนนิยม (บทที่ 2) การที่เขี้ยวยอมรับปากตกลงว่าจะช่วยว่าความเอาที่คืนหรือคาร์รถอนจากคำรอสอ้างว่าเขี้ยวทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับแดง แต่จากความคิดที่เราได้พูดกันมาแล้ว เป็นการแสดงว่าแดงเป็นคนเห็นแก่ได้แต่ตายเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

¹

Frankena, Ethics, p. 19.

ที่สูงสุดเค็ดซ์ชาติโดยสิ้นเชิง โดยรอดสโคบงชนิดของหน้าที่ต่าง ๆ หรือโคไลเสนอหน้าที่ชั้นต้นขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหานี้ พุคอีกอย่างก็คือรอดสพยายามจะบอกกับเราว่า "การช่วยชีวิตมนุษย์" ดีกว่า หรือสำคัญกว่า "การพุกุศตย์" ...แต่ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ตัวอย่างของหมอดิ โคไลแสดงความคิดเช่นนี้ของรอดสไปแล้วอย่างชัดเจน คือเราจะไม่ประสบปัญหาที่แก้ไม่ตกเช่นค่านท เมื่อหน้าที่ทางศีลธรรมเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ซึ่งเราไม่อาจรู้ว่าเราควรจะต้องเลือกเอาหน้าที่ชนิดใดไปปฏิบัติจึงจะเป็นการเหมาะสมกับสถานการณ์ ความคิดและคำถามเช่นนี้เราโคไลพุกกันไปแล้วพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามทรรณะของรอดสก็ยังคงต้องประสบปัญหาในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเราเห็นว่าเป็นแง่ที่สำคัญที่เคียวคือ (รายละเอียดอยู่ในทฤษฎีหน้าที่ชั้นต้น) เราจะตัดสินใจโคไลอย่างไรว่าจุดตรงไหนหรืออะไรเป็นเสนแบงหรือบงว่าหน้าที่ใดเป็นหน้าที่แท้จริงของเรา ถ้าเราไม่ได้คำนึงถึง "ผลลัพท์" ของการกระทำ คือเราจะอ้างเหตุผลอย่างไรว่าหน้าที่หนึ่งมีคุณสมบัติหรือพลังมากกว่าหน้าที่อื่น และเราจะเลือกหน้าที่ที่มีพลังมาบังคับเรามากที่สุดแต่สิ่ง ๆ นั้นคืออะไรถ้าเราไม่ได้อ้างถึง "ผลประโยชน์" เป็นพื้นฐานทั้งทางตรงหรือทางอ้อม และถารอดสยังคงยืนยันความสูงสุดตายตัวของกฎทางศีลธรรมอยู่โดยไม่อาจตอบคำถามนี้โคไลอย่างชัดเจนแล้ว ก็เท่ากับว่าความคิดของรอดสเป็นการลักแก้วาสมมุติเรียกกฎทางศีลธรรมให้สูงส่งตามใจตนเองเท่านั้น¹ (Arbitrary) เราจะลองพิจารณาความคิดนี้โดยยกตัวอย่างเรื่องการทำแท้ง (Abortion)

กล่าวคือพวกไม่เห็นด้วยกับการทำแท้ง (Anti-Abortionist) เชื่อโดยพื้นฐานว่าไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ ก็ตาม ชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (ซึ่งรวมถึงเชื่อหรือจุดที่ชีวิตเริ่มกำเนิด) ไม่วาอย่างไรก็ตาม ทุกคนไม่มีสิทธิ์ไปทำลายความเป็นชีวิตของใครโคไลไม่วาจะทางใด เมื่อเป็นดังนี้ถาหากฎานี้เป็นกฎศีลธรรมที่สูงสุดตายตัว (การฆ่าคนเป็นสิ่งผิด) เราจะอ้างโคไลอย่างไรเมื่อเวลาที่หมอเห็นว่าเราควรจะช่วยชีวิตของมารดาเอาไว้ (หรือแม่แต่ชีวิตของบุตรในครรภ์ก็ตาม) หรืออาจจะกล่าวถึง

¹Thiroux, Ethics : Theory and Practice, p. 49.

เรื่องเดียวกันนี้แต่เป็นคนละคนคือ พวกสนับสนุนการทำแท้ง (Pro-Abortionist) เราจะอาจใดอย่างไรในเรื่องคุณค่าของชีวิต ในเมื่อชีวิตตอนเป็นตัวอ่อนอยู่ในครรภ์มันก็ใคร่ขอว่าเป็นชีวิตเช่นเดียวกับชีวิตของคนอื่น ๆ ซึ่งมีสิทธิ์โดยชอบธรรมในความเป็นสิ่งมีชีวิต เช่นมีสิทธิ์ในการมีชีวิตรอด มีสิทธิ์ได้รับการเลี้ยงดูจากสมาชิกเดิมของสังคม ฯลฯ แต่มารดาของเด็กก็มีสิทธิ์โดยชอบธรรมในร่างกายของเธอที่จะทำอย่างไรก็ได้ (รวมถึงการรักษาชีวิตของตนไว้ถ้าเด็กในท้องก่อให้เกิดภาวะที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตของมารดา)

ก็มีปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาจากการเป็นกฎศีลธรรมที่สูงสุดโดยไม่อ้างอิงถึงเรื่องของ "ผลประโยชน์" อย่างตัวอย่างนี้ รอสจะหาทางออกใดอย่างไร ให้เป็นคำตอบที่สมเหตุสมผล เพื่อจะไขความสงสัยสูงสุดตายตัวของกฎทางศีลธรรมเหล่านี้ได้ ซึ่งถ้าเป็นพวกสุขนิยมหรือประโยชน์นิยมปัญหาเหล่านี้ก็พอจะหาทางออกได้ไม่ยากนัก อย่างน้อยที่สุดเราก็พอพูดได้ว่า การกระทำ ก. เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลที่ดีมากกว่าการกระทำ ข. เราก็จะเลือกเอาการกระทำ ก. ไปปฏิบัติก็คงเท่านั้น (ในกรณีของการทำแท้งเราก็พิจารณาดูว่าอะไรเป็นสิ่งที่เห็นได้ว่าได้รับประโยชน์มากที่สุด เราก็จะเลือกเอาการกระทำนั้นเป็นหน้าที่ตามกรรมวิธีของพวกสุขนิยมหรือประโยชน์นิยมซึ่งเราก็ได้พูดกันไปแล้ว) แต่ถ้าเป็นความคิดทางศีลธรรมของรอสก็รู้สึกว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งรอสก็คงจะบอกได้เช่นเดียวกันว่า เขาจะเลือกการกระทำหนึ่งใน 2 อย่างในสถานการณ์เช่นนั้น ก็เพราะการกระทำอีกประการหนึ่งมีความเหมาะสมสำหรับเรามากกว่าการกระทำอีกประการหนึ่งก็คงเท่านั้น (ซึ่งจะสังเกตว่ารอสพยายามหลีกเลี่ยงการยอมรับโดยตรงว่าความเหมาะสมก็คือ "ผลดี" ที่สุดของการกระทำ) ซึ่งรอสจะบอกออกมาตรง ๆ ว่า การที่เขาเลือกกิจกรรมหนึ่งเช่น ก. ไปปฏิบัติก็เพราะเหตุว่า มันเป็นสิ่งมีผลดี (ไม่ว่าทางตรง ทางอ้อม และไม่ว่าจะออกมาในรูปลักษณะของกฎทางศีลธรรมหรือการกระทำก็ตาม) มากกว่าการกระทำอีกประการหนึ่ง คือ ข. ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก็คงไม่เกิดขึ้น แต่เป็นเพราะรอสอาจจะกลัวว่าความคิดนี้ของตนจะขัดแย้งกับความคิดเดิมที่ปฏิเสธผลลัพธ์ของการกระทำเรื่อยมาก็เป็นได้ซึ่งจะเห็นได้จากการอธิบายหน้าที่โดยตรงของเขา ดังนั้นจึงเกิดปัญหาที่อิทธิพลก็เหลืออย่างที่เป็นอยู่นี้ซึ่งไทโรส ได้เขียนไว้ตอนหนึ่งในหนังสือ

"Ethics" ของเขาว่า "พวกลัทธิไม่หวังผลเหมือนจะพยายามหลีกเลี่ยงแง่มุมทางศีลธรรมทั้งหมดเสียจริง... แง่มุมเกี่ยวกับศีลธรรมของสังคม โดยพยายามมองข้ามผลลัพธ์ทาง ๆ ของกฎและหรือการกระทำที่ปวงของเขาไปเสีย"¹

ซึ่งนอกจากจะหลีกเลี่ยงคำว่า "ผลลัพท์" ไปอย่างไม่หลุดลอดไปร่งนัก รอสยังได้โยนมาตรฐานการตัดสินความถูก-ผิดของการกระทำไปที่ "คำสั่งของสิ่งเหนือประสบการณ์" (A Command of Supernatural)² ซึ่งเป็นการปิดประตูให้ใคร ๆ จะถกเถียงกันได้อีกด้วย ซึ่งเป็นหัวข้อโต้แย้งอีกประการหนึ่งที่มีต่อรอส ซึ่งเราจะได้พูดถึงต่อไป

4. สมรรถภาพในการหยั่งเห็นเป็นสิ่งที่เหนือธรรมชาติ

ตอนท้าย ๆ ของบทที่ 4 คือหัวข้อสาขามาตรฐานที่ลึกที่สุดในการตัดสินการกระทำ รอสได้บอกถึงความมีสมรรถภาพพิเศษคือการหยั่งเห็น (Intuition) หรือมโนธรรม ของผู้มีการศึกษาดีว่าเป็นสิ่งที่บอกเราได้ว่าการกระทำหรือสิ่งใดถูกหรือผิด กล่าวคือลักษณะความคิดตรงนี้ของรอสอาจอธิบายเป็นเชิงเปรียบเทียบได้กับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติหนึ่ง เช่นกุหลาบดอกนี้สีแดง น้ำอ้อยหวาน คือรอสบอกว่าคุณสมบัติของการกระทำเช่น ถูก-ผิด-ดี-ควร มีลักษณะเช่นเดียวกับสีแดงของกุหลาบ หรือความหวานของน้ำอ้อย คือเป็นคุณสมบัติของสิ่ง ๆ หนึ่งที่ เป็นคุณสมบัติเชิงเดี่ยว (Simple Idea) ที่ไม่อาจอธิบายได้ แต่ต้องรู้เห็นด้วยตัวของผูกรู้เห็นเอง คือสิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติเชิงวัตถุวิสัย (Objective) ขอบเขตต่างของคุณสมบัติ 2 พวกดังกล่าวคือคุณสมบัติของการกระทำ เช่นจากประโยคที่ว่า "การกระทำ ก. เป็นการกระทำที่ถูกต้อง"

¹ Ibid., p. 50.

"The nonconsequentialist really seems to avoid the whole point of morality—certainly social morality by trying to ignore the consequences of his rules or acts."

² Ibid.

(-นิค-คี-ควร) และคอกกกุลหาลาบคอกนั้มีสีแคง หรือ น้าอ้อยหวาน ซึ่งเป็นคุณสมบัตินของสิ่งของโดยทั่ว ๆ ไป คุณสมบัตินของพวกแรก (การกระทำ)เป็นคุณสมบัตินของการกระทำเชิงจริยะ มันเป็นเรื่งของคุณค่า (Value) แต่คุณสมบัตินของสิ่งต่าง ๆ (เช่นคอกกกุลหาลาบ) เป็นคุณสมบัตินของสิ่งของทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง (Facts) แต่ที่คอกสมบัตินทั้ง 2 พวกนี้เหมือนกันก็คือ "การรับรู้" คือต้องใช้การมีประสบการณ์โดยตรง ไม่ต้องนานตัวกลางใด ๆ (Immediately) ทางก็เกิดแต่เพียงคุณสมบัตินทางจริยะใช้สมรรถนะพิเศษ คือการหยั่งเห็นทางคานจิตใจของผู้ต้องการจะรับรู้เขาถึง แต่คุณสมบัตินของข้อเท็จจริงทั้งหลาย เราใช้ประสบการณ์ทางผัสสะโดยตรง และรอสเชื่อว่าเรื่งของคุณสมบัตินทางจริยะดังกล่าว ก็เหมือนกับคุณสมบัตินของข้อเท็จจริง คือถ้าใ้ใครมีอวัยวะการรับรู้ที่ใ้รับการช้คเกลา (หรือเป็นปกติ) ดีขึ้นมากเท่าไร ก็จะเป็นผู้ที่สามารถ "มองเห็น" คุณค่าทางจริยะใ้ช้คเจนนูกตองมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งการช้คเกลาในทรศนะของรอสก็คือโดยการใ้รับจากประสบการณ์และการศึกษาตั้งช้เขาใ้คกล่าวไว้แล้วในหัวช้อของสาธุชน แต่มีผู้น่าก็คือ แต่ละคนก็ (อ่างว่า) ใ้ช้ชื่อว่าเป็นผู้นักการศึกษาหรือใ้รับการช้คเกลามามาแล้วทั้งสิ้น แต่ความเห็นของคนเราเกี่ยวกับ นูก-นิค-คี-ควร ก็ยังช้คแย้งกันอยู่ตลอดเวลา คือไม่ว่าจะเป็นทรศนคคิของใครคนใ้คนหนึ่ง หรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง ยอมรับว่าคี่หรือถูก ก็ต้องมีฝ่ายตรงข้ามเสมอ คือพูคงาย ๆ คูเหมือนว่า นูก-นิค-คี-ควร ไมคี่เป็นสิ่งสากล (วัตถุวิสัยอย่างใ้รอสมอก) ซึ่งใคร ๆ จะรับรู้คี่เหมือนกัน (ถ้าเรื่งมือหรือผู้นับรูใ้รับการช้คเกลา) แต่ตรงนี้รอสอ่างกล่าวแก็ไ้ว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าอินทรีย์พิเศษใ้การรับรู้ (การหยั่งเห็น) ของคนแต่ละคนใ้รับการช้คเกลามามาไม่เท่าเทียมกัน คนแต่ละคนแต่ละกลุ่มจึงเห็นคุณค่าหรือทรศนคคิของ นูก-นิค-คี-ควร แตกต่างกันออกไป แต่ใ้กันั้นแหละจุดนี้ใ้คก่อให้เกิดปัญหาใ้การใ้การคือ

ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ (คนแต่ละคนพัฒนาอินทรีย์พิเศษใ้ไม่เท่ากัน) แล้วเราจะใ้คใ้คหลักเกณฑ์อะไรหรือใ้คเอาอินทรีย์พิเศษของใ้ใครว่าสูงกว่าของใ้ใคร เพราะอย่างกล่าวแล้ว ใคร ๆ ก็อ่างใ้คว่าตัวเองก็ใ้รับการช้คเกลาใ้รับการศึกษามาแล้ว ดังนั้นจึงยอมเป็นไปใ้คว่าอินทรีย์ของตนยอมสูงกว่าคนที่ไม่ใ้รับการช้คเกลามามา (หรือไมคี่อ่างเช่นเดียวกับตน) เมื่อเป็นคังนี้ ใคร ๆ จึงบอกล่าวความรู้ใ้คทางคี่สทรศนของตนสูง

กว่า ใคร ๆ ก็บอกได้ว่าความโนธรรมของฉันทูกตองกว่า ใคร ๆ ก็บอกได้ว่าวัชนธรรมของฉันทประเสริฐกว่า ไทโรส เขียนไว้ตอนหนึ่งว่า

... เราต้องยอมรับว่า ระบบคุณค่าของฮิตเลอร์ก็เช่นเดียวกับของพระเยซูคริสต์ เพราะเราสามารถประนามมนุษย์หรือวัชนธรรมใด ในการที่กระทำสิ่งต่าง ๆ ใต้อาณาจักรใดก็ตาม ถ้าไม่มีมาตรฐานทางศีลธรรมที่ตายตัวแน่นอน ซึ่งเราสามารถไขว่คว้าหาคุณค่าศีลธรรมของพวกเขา? เราไม่สามารถพูดได้ว่า, "สิ่งที่คุณกำลังกระทำอยู่เป็นสิ่งที่ดี", เราสามารถพูดได้แต่เพียงว่า, "สิ่งที่คุณกำลังกระทำอยู่แตกต่างจากสิ่งที่เราควรจะทำ" และถ้าประนามคุณในความแตกต่างและ ยับยั้งคุณโดยการบังคับหรือปล่อยให้คุณทำต่อไป และหวังว่าทั้ง 2 ฝ่ายจะไม่ทำในสิ่งที่ทำลายล้างกันและกันเท่านั้น¹

กล่าวคือไม่มีใครบอกได้ว่ามาตรฐานของใครผิด-ถูกกว่ากัน เพราะไม่ใช่เป็นความเห็นที่เกี่ยวกับกับการวัดหรือยังหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง เช่น คน 2 คนถกเถียงกันว่าในโลกนี้มีดอกเบญจมาศสีคำอยู่หรือไม่ อีกคนว่าไม่มี แต่อีกคนว่ามี ความจริงอย่างนี้เราพอจะบอกได้ว่าถูกหรือผิด เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เราพิสูจน์ได้ คือเพียงแต่เราไปแสวงหาความมันอยู่ที่ไหน และเวลานี้ก็เป็นทีที่ประจักษ์แล้ววาประเทศสาธารณประชาจีนมีเบญจมาศสีคำนั้นอยู่จริง คนที่ไม่เชื่อว่ามีอยู่ก็ถือว่า

¹ Thiroux, Ethics, p. 59.

"We must accept Hitler's value system as well as Christ's, for how can we condemn any human being or culture for doing anything wrong if there are no absolutes by which we can measure their morality? We cannot say, "What you are doing is wrong"; we can only say, "What you are doing is different from what we would do" and then condemn you for the difference and stop you by force or allow you to continue and hope that both sides do not destroy each other."

เป็นฝ่ายผิด เพราะเป็นความเห็นที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์ยืนยันแล้ว แต่ถาปัญหามีเกี่ยวกับศีลธรรมซึ่งเป็นปัญหาของเรื่องคุณค่า เช่น ถูก-ผิด เราจะเอาอะไรเป็นตัวตัดสิน (ถ้าเราไม่ใช่ประสบการณ์เช่นเดียวกับที่เราเข้าถึงปัญหาทางข้อเท็จจริง) และการที่ใครบอกว่าอินทรีย์พิเศษของคนเราสามารถบ่งบอกได้ว่าสภาพของคุณค่าทางศีลธรรม (เช่นความถูก-ผิดของการกระทำ) เป็นอย่างไร (อย่างน้อยก็บอกกับตัวเองได้) จะมิกลายเป็นคำพูดที่เลื่อนลอยหาหลักฐานมิได้ไปหรือ หรือว่าเป็นเพียงความนึกฝันของคนที่สร้างมันขึ้นมาในอุปาทานเท่านั้น

... แต่ถามในธรรม (อินทรีย์พิเศษ) ของคน 2 คนแย้งกันเกี่ยวกับความดี (ถูก-ผิด-ดี-ควร) ของการกระทำอันหนึ่ง อะไรคือเกณฑ์ที่จะช่วยยุติข้อโต้แย้งว่าใครผิดใครถูก ถ้าไม่มีเกณฑ์ที่วางกันเหมือนวามโนธรรมเป็นสิ่งลึกลับที่ไม่สามารถจะพูดถึงกันได้ และอาจเป็นเพียงสิ่งที่มีมนุษย์จินตนาการขึ้นมาเพื่อที่จะเป็นข้ออ้างว่า ความเห็นทางศีลธรรมของตนถูกเท่านั้น¹

นั่นคือรอสซึ่ง เป็นนักอรรถศกษิตก्यानทางศีลธรรมคนหนึ่งก็ไม้อาจแก้ปัญหานี้ได้ และก็เป็นผู้หนึ่งซึ่งมีลักษณะความคิดเกี่ยวกับมาตรฐานตัดสินปัญหาศีลธรรมไปในทาง "โยน" ภาวระรับผิดชอบได้กับสิ่งเห็นธรรมชาติ ซึ่งเราไม่อาจอธิบายและตั้งคำถามได้ เพราะมันเข้าลักษณะของความเชื่อ (Faith) ซึ่งอย่างที่ทราบกันแล้วปัญหาใดก็ตามเมื่ออธิบายด้วยความเชื่อ ก็เป็นอันยุติกันได้ แต่ถาหากเราถกเถียงกันต่อไปก็คงได้แต่ว่า "คุณเชื่อความคิดเช่นนั้นหรือเปล่า" ซึ่งเราอาจถามได้ว่าเชื่อหรือไม่เชื่อแต่แน่นอน มันไม่ใช่การถกเถียงมันเป็นเพียงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเท่านั้น ซึ่งความคิดของรอสเกี่ยวกับธรรมชาติของอินทรีย์พิเศษของรอส (มโนธรรม) ก็คงหนีลักษณะคำอธิบายทำนองนี้ไปไม่พ้น

¹วิทย์ วิศทเวทย์, จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม,